

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ ΣΤ'.
ΑΡΙΘ. 71

Ἐν Πειραιεὶ Νοέμβριος
1890

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΥΝΗ ΕΝ ΤΩ ΣΑΙΕΠΗΡΕΙΩ ΔΡΑΜΑΤΙ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Μάκβεθ

Ὅπως ὁ « Μάκβεθ » μεταξύ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σαίξπηρου, οὕτω καὶ ἡ Λαίδη Μάκβεθ μεταξύ τῶν γυναικείων αὐτοῦ χαρακτήρων εἶνε ἡ ἰσχυροτάτη. Τὸ μακρόν, μυθῶδες παρελθόν, ἐφ' οὗ στηρίζεται τὸ δράμα τοῦτο, δικαιολογεῖ τὸ τερατώδες τοῦ γυναικείου τούτου χαρακτήρος, εἰς τὸ ἀληθές τοῦ ὁποίου ἠθέλομεν διστάσει νὰ πιστεύσωμεν, ἐάν ἐν τῇ τῶσθε τερατώδει ἀπανθρωπίᾳ, δὲν ἐγνώριζεν ὁ δαιμόνιος ψυχολόγος νὰ παραστήσῃ τόσο φυσικῶς τὸ ἀνθρωπίνως πραγματικὸν τοῦ χαρακτήρος τούτου.

Ὁμοίᾳ τῇ πρωτοπλάστῳ μητρὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀναφαίνεται ἡ Λαίδη αὕτη ὡς ἀποπλατῶσα τὸν ἄνδρα (τὸν ἥρωα σύζυγόν της). Εἶνε ἡ Εὐα τοῦ Παραδείσου τούτου, τοῦ ὁποίου ὄψις ἐστὶν ἡ ἀκόρεστος *γυλοδοξία*, Παραδείσου, ὅστις τέλος ὑπὸ τὴν αἱματηρὰν βροχὴν τοῦ ἐγκλήτος τέλειον ἀποξηραίνεται μεταβαλλόμενος εἰς ἔρημον τοπίον.

Μετὰ τὴν μελέτην τῶν ἐξ ἐκείνων αἰθερίων πλασμάτων, ἅτινα ὡς ἐν μαγικῷ καλειδοσκοπίῳ παρήλασαν πρὸ τῶν ἐκ θάμβων ὀφθαλμῶν μας, ἴσως ἤθελέ τις ὑπολάβει τὸν Σαίξ-

σπῆρον ὡς ἐνθουσιώδη τινὰ καὶ λυρικὸν λάτρην τοῦ ὠραίου ἡμίσεος τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκστατικὸν τινὰ ὄνειροπόλον καὶ θαυμαστὴν τοῦ γυναικείου φύλου, ἐκθεβακχευμένον τινὰ Πυγμαλίωνα πρὸ τοῦ γλυπτικοῦ καλλοῦς τῶν ἡρώιδων του, ὧν μόνον τὰς ἀρετὰς διαβλέπει, καὶ θέλει νάγνοῃ τὰς κακίας, ρεμβῶδη τέλος Πετράρχην, οὐτινος ὑλόκληρος ὁ βίος διέρρευσε εἰς τὴν λατρείαν τῆς Γυναικός—Λαύρας.

Μετὰ τὴν ἀθῶαν Μιράνδαν, τὴν περιπαθῆ Ἰουλίαν, τὴν ἰδανικὴν Ὀρηλίαν, τὴν ἱερὰν Κορδηλίαν, τὴν ἀγνήν Δυσδαίμονα, τὴν ἄσπιλον Ἰμογήνην, ἴσως ἀφελής τις ἀναγνώστρια ἤθελεν ὑποθέσει, ὅτι ὁ μέγας Σαίξπηρος, ὁ ὑπεράνθρωπος οὗτος ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἀνήλθεν μόνον εἰς τὸν Ἐδῆμ τοῦ γυναικείου αἰσθήματος, ἀπαξιώσας ἢ μὴ δυναθεὶς ἴσως νὰ κατέλθῃ εἰς τὰ ἐρέθη τῆς γυναικείας καρδίας, εἰς τὰς κατακόμβας τῶν γυναικείων νερτέρων.

Ἡ Μάκβεθ, καὶ μόνη ἡ Μάκβεθ, ἄνευ τῆς θηριώδους βασιλείσης Μαργαρίτας, ἄνευ τῆς τερατώδους Κλεοπάτρας, ἠδύνατο νάνυψῶσθαι τὸν Σαίξπηρον ὡς τὸν μόνον μύστην καὶ γνώστην τῆς γυναικείας κακίας, μετὰ τὸν δαιμόνιον ποιητὴν τῆς Μηδείας.

Καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει ὁ μεγαλοφυὴς ποιητὴς τῶν ἄλλων ποιητικῶν πνευμάτων. Δὲν ἐξυμνεῖ μόνον τὸ καλόν, τὰς ἀνθρωπίνους μόνον ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ στηλιτεύει τὸ κακόν, παρουσιάζων αὐτὸ ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστέραν αὐτοῦ ὄψιν, ὑπὸ τὴν φυσικωτέραν μορφήν του. Ὅπως πᾶσαι αἱ ἐνάρετοι γυναῖκες τοῦ Σαίξπηρου εἰσὶν ἐξόχως τέλειαι, οὕτω καὶ αἱ κακαὶ εἰσὶν τύποι ἀπαρκαμίλλου τελειότητος. Τὴν Ἰμογήνην ἀντιμετωπίζει ἡ Μαργαρίτα· τὴν Κορδηλίαν ἡ Γονερίλη· τὴν Δυσδαίμονα ἡ Μάκβεθ. Ἀμφότεραι ὑψηλαί, ἀμφότεραι τέ-

λειται, ἀμρότεραι λαμπρούσαι, ἀμρότεραι φωτεινά πλάσματα μίξαι καὶ τῆς αὐτῆς μεγαλοφυίας.

Εἰς πλείστας δημιουργίας δεικνυσὶν ἡμῖν ὁ Σαικισπῆρος πόσον πλησίον τοῦ ἀγγέλου ὤφειλεν νὰ ἴσταται ἡ γυνή, ἐν τῇ Λαίδῃ Μάκβεθ δὲ ἀποδεικνύει, πόσον αὐτὴ εἶνε καὶ αὐτοῦ τοῦ δαίμονος ἀνωτέρω.

Πόσον μεγάλη, πόσον ἰσχυρὰ εἶνε ὄντως ἡ σκηνὴ ἐκείνη, καθ' ἣν αἱ μαγίσσαι ἐκείναι, τὰ εἰδεχθῆ ἐκείνα γραῖδια ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀστραπῶν φωτιζομένου δάσους, τὰ τερατώδη ἐκείνα ὄντα φυτεύουσι τὸν πρῶτον πυρῆνα τῆς σατανικῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς σατανικωτέρας ἐτι ἐκτελέσεως ἐν τῇ ἀρχικῶς ἀγνῇ ψυχῇ τοῦ ἥρωος Μάκβεθ! Καὶ ὅμως τῶν φρικωδῶν ἀντων ὄργανων τῆς κολάσεως, ἡ γυνὴ Μάκβεθ οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκη ἐν τῇ στιγμῇ, καθ' ἣν αὐτὴ λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συζύγου της, ἣν γράφει αὐτῇ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς νίκης, ἡ συνθήκη μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ὑποχθονίων δυνάμεων ἐσσεῖ ὑπεγράφη. Οὐδεμίαν ἀνάγκη προσωπικῆς συναφείας ἔχει ἡ Λαίδη Μάκβεθ μετὰ τῶν μαγισσῶν, μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τούτων τῆς Κολάσεως. Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δαίμων οὐσα οὐδαμῶς χρειάζεται τὴν περιττὴν ὄλιαν ὑπηρεσίαν των.

Ἐλθετε, ὦ πνεύματα, ὑμεῖς προστάται τῶν τοῦ φόνου στοχασμῶν, τὴν γυναικεῖαν φύσιν μου στεριεύσατε! Πληρώσατέ με δὴν ὑπὸ κοχλασμῶν σκληρότητος ἀγρίας, καὶ πυκνώσατε τὸ αἷμα μου! Ἐπράξατε πᾶσαν ὁδὸν καὶ εἰσοδὸν τῇ εὐσπλαχνίᾳ, ἵνα μὴ παλμός τις ἀγγελτήριος τῆς φύσεως παρεμποδίσῃ τὸ φρικτὸν μου σχέδιον. Ἐλθετε εἰς τὸ γυναικεῖον στήθος μου, καὶ πίστετε χορὴν ἀντὶ τοῦ γάλακτος, ὦ δαίμονες τοῦ φόνου! . . . . . εἰθεῖ, ὦ ἐρεβώδης νύξ, περικαλύψου τὸν πυκνότερον ἄμρον τοῦ Ἄδου, ὅπως τὸ δόξ μου φάσανον μὴ ἴδῃ τὴν πληγὴν, ἣν εἰρηέμφει, μηδὲ ἀκόμη θωῶθεν ὁ Οὐρανὸς διὰ τοῦ σκοτεινοῦ παραπετάσματος προσδέπων κράξῃ: Σιῆθι! Σιῆθι!

Ἐνταῦθα, ὡς οὐδαμοῦ ἄλλοθι τῆς τραγωδίας, ἔχομεν τὴν ἐκφραστικωτάτην ὁμολογίαν πίστεως, τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τοῦ μέγχι ἐσχάτων ἀποφασιστικοῦ τούτου γυναικεῖου χαρακτῆρος «Μόνη βασιλείας δυνάμις καὶ βασιλίδος στέμμα», αὐτὴ ἐστὶν ἡ κίψις, ἡ μόνη, ἡ τὰ πάντα ἀπορροφῶσα κίψις, ἣτις συγκλονεῖ ἀπασαν τὴν ὑπαρξίν της, ἣτις εἰς τὴν ἀρχῆθεν τῇ κολάσει ἀπριερωθεῖσαν ψυχὴν της ἐμβάλλει τὴν ἀπόφασιν τοῦ τρομερωτέρου θάρρους, καὶ ἡ ὅποια ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς καθιστᾷ τὰ πάντα ἄξια χλεύης καὶ περιφρονήσεως. Ἀκόρετος διψᾷ μεγαλείου πληροὶ τὴν ψυχὴν αὐτῆς, ἀφ' οὗ αὐτὸς ὁ Ἄδης ἐρρίψεν τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην μαντείαν εἰς τὴν ταντάλειον δίψαν της. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ διὰ τὴν δίψαν ταύτην ἐγκλημὰ, φόβος, δισταγμός;

Ἀγάπη μου γλυκεῖα, (οὕτως ὁ Μάκβεθ ἀγγέλλει τὴν ἀφιξίν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν σύζυγον του).

σήμερον ἰδῶ, Ὁ Δούγκαν θέλει φθάσῃ. Λαίδη Μάκβεθ

Πότε δὲ ἀναχωρεῖ;

Βεβαίως καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Μάκβεθ, τῷ συζύγῳ, δεσπόζει τὸ κακὸν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ φρικώδει ὁρμῇ, ἀλλ' ὅμως εἶνε οὕτως ὅπως ἀκούομεν ἀπλήρης ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπης»

Δι' αὐτὸ ἔχει ἀνάγκη τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥς ἡ ἀγρία ἀποφασιστικότης, ἡ νέαν παντοτε ἀναζωπύρῃσιν ἀντλοῦσα ἐκ τῆς φλογερᾶς δίψης τῆς φιλοδοξίας, ὑποκεντῶσιν καὶ ὑποδαυλίζουσιν αὐτὸν μέχρι τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀνοσιουργίας. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Μάκβεθ ἐκτελεῖ τὸ κακοῦργον σχέδιόν του, ἡ λαίδη Μάκβεθ ἀποχωρεῖ ἐκ τῆς παραιτέρω ἀνελιζέως τῆς τραγωδίας: καὶ παννὴ δικαίως, διότι οὐδεμία πλέον ὑφίσταται ἀνάγκη ἀνθρωπίνης παρορμήσεως διὰ τὸν ἐφεξῆς ἐξ ἰδίας ὁρμῆς ἐνεργούντα «τύραννον». Ἀπαξ εἰσέτι βλέπομεν τὴν Λαίδην ἐν τῷ βασιλικῷ συμποσίῳ ὅπου τσοῦτον ὑπὸ τοῦ φάσματος τοῦ δολοφονηθέντος Βάγκου διατρανᾷσεται ἐν τῇ θλιβερᾷ καὶ ἀνωρελῇ ὄλιω ἀπασχολῆσαι αὐτῆς, ὅπως καθησυχασθῇ τὸν μέχρι παραπροσόντης τεταραγμένον σύζυγον αὐτῆς εἴτα ἐξαφανίζεται ἐκ τοῦ πεδίου τῆς δράσεως μέχρι τοῦ τέλους τῆς τραγωδίας ὅτε ἐπαναβλέπομεν αὐτὴν ἐν ἀλλόφρονι, ἐαυτὴν προδιδούσῃ καταστάσει ὑπνοβασίας, λείαν τῶν τρομερῶν τῆς συνειδήσεως ἐλιγγῶν. Ὅτι αἱ τῆς κολάσεως Ἐρινυῖες, ὅτι ὁ οὐδέποτε θνήσκων σκόληξ, καὶ τὸ οὐδέποτε σθεννύμενον πῦρ, ὅτι πάντα ταῦτα ἐντὸς τῆς γυναικὸς ταύτης καθ' ἑπικραν ἀνεγείρονται, τούτο εἶνε τρομερὰ, τερατώδης ἀνταποδόσεως πράξις, ἣν ἐπινοεῖ ὁ μέγας ποιητής. Διότι καὶ αὐτοί, οἱ δολοφόνοι τοῦ γέροντος Δούγκαν, ἀνοσίως κατεγράσθησαν τοῦ ἱεροῦ «βλασάμου πάντων τῶν ὄντων, τοῦ ὕπνου». Καθ' ὕπνον ἐδολοφόνησαν τὸν εὐγενῆ βασιλεῖα, ἕνεκα τούτου ἡ Εἰμαρμένη ἀπαίτει, ὅπως καὶ αὐτοί, οἱ δολοφόνοι μὴ δύνωνται ἐφεξῆς νὰ ἀπολαύσωσι τὸ θεῖον τοῦτο εὐεργέτημα. Καὶ αὐτῆς ὁ ὕπνος ἐδηλητηριάσθη, διότι «ἅπαντα τὰ ἀρώματα τῆς Ἀραβίας δὲν δύνανται νὰ πλύνωσι τὴν μικρὰν ταύτην χεῖρα» — καὶ ὅμως ποθεῖ πάντοτε νὰ μεταβῇ:

Εἰς τὴν κλινὴν, εἰς τὴν κλινὴν, εἰς τὴν κλινὴν!

Τσοῦτον ἀνεξάντλητος εἶνε ὁ νευρωδέστατος οὗτος ὄλιων τῶν γυναικεῖων χαρακτῆρων τοῦ Σαικισπῆρου, ὅστε μετὰ θλίψεως ἀποχωρίζομεθα αὐτοῦ, χωρὶς ἐλλείψει εὐρυτέρου χώρου ἐν τοῖς στενωπῶν διαγεγραμμένοις ὁρίοις τῆς μελέτης ταύτης, νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν πλείοτερον ἐν τῇ ψυχολογικῇ ἐρευνῇ τῆς ἀποτροπιακῆς ταύτης Μαινάδος, ὑποσχόμενοι νὰ πράξωμεν τούτῳ βραδύτερον ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΤΟ ΣΥΜΠΛΗΝ ΚΑΙ Η Γῆ

Κατ' αἰθρίαν τινα καὶ ἀσέληνον νύκτα παρατηρήσατε τὸν οὐράνιον θόλον. Ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶ προσκεκολλημένοι, ὁμοιοὶ πρὸς πολυτίμους λίθους, οἱ λάμποντες ἀστέρες. Ἐκκετος αὐτῶν εἶνε ἥλιος ὁμοῖος ἐκείνου ὅστις μᾶς φωτίζει καὶ κέντρον ἐτέρου συστήματος. Ἀλλὰ πέραν τοῦ ὁρατοῦ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὁρίου, τί ὑπάρχει; Ἐὰν ἐξετάσητε τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου δὲν θὰ εὕρητε ἀριθμοὺς ὅπως ἐκφράσθητε πᾶν ὅτι ὄρατε, ὅπου τίνες ὑπελόγησαν εἰς 20,000,000. Παρατηρήσατε τὴν εὐρεῖαν ἐκείνην φωτεινὴν κηλίδαν, ἣτις διασχίζει τὸ στερέωμα καὶ ἦν καλοῦσι *Galaxiar*. Εἶνε ἀπέραντον νεφέλωμα, οὗ ἐκάστη γωνία ἐμπερικλείει ἑκατομῦρια ἡλίων.

Ἴνα λάβωμεν ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν τοῦ μεγέθους ἐνὸς τῶν ἀστέρων τούτων, ὃν ὁ ἀριθμὸς μᾶς ἐκπλήττει ἄς λάβωμεν τὸν ἥλιον ὡς μέτρον συγκρίσεως. Ἡ διάμετρος τούτου εἶνε 345,000 λευγῶν ὅπως δὲ ἀποτελεσθῇ ὁ ὄγκος οὗτος ἀπαιτοῦνται 1,200,000 ἀστέρες ὡς τὴν ἡμετέραν γῆν καὶ ἐν τούτοις εἶνε μικρὸς τις, ἀσήμαντος, ἀπέναντι τοῦ Σειρίου, ἐνὸς τῶν λαμπροτέρων τοῦ στερέωματος ἀστέρων, καὶ τῶν ἡττον ἡμῶν ἀπομεικρωμένων, οὗτινος ἡ διάμετρος ἐστὶ δωδεκάκις τοῦ ἡλίου μεγαλειτέρα, τούτέστι 4,140,000 λευγῶν.

Καὶ ἡ ἀπόστασις ἡ χωρίζουσα ἡμᾶς τῶν ἀστέρων τούτων; Ὑποθέσατε ὅτι εἰς ἀπόστασιν 77,000 λευγῶν ἀνάπτεται αἰθρῆς φάρος, λαμπρῶς παρομοίως τῇ τοῦ Σειρίου. Τὸ φῶς τοῦ φάρου τούτου θὰ τὸ διακρίνωμεν ἐν δευτερόλεπτον ἀκριβῶς ἀφ' οὗ ἀναρθῇ. Ἐπομένως τὸ φῶς διατρέχει τὸ διάστημα μετὰ ταχύτητος 77,000 λευγῶν τὸ δευτερόλεπτον: ἄρα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου φθάνει μέχρις ἡμῶν μετὰ παρέλευσιν 8 . 18". Ἐὰν ὁ κρότος ἡλιακῆς ἐκρηξέως ἠδύνατο νὰ διανύσῃ τὸ διάστημα 38,000,000 λευγῶν, θὰ τὸν ἠκούωμεν μετὰ 14 ἔτη καὶ 2 μῆνας. Ἀμαξὰ σιδηροδρομικὴ ἀναχωροῦσα ἐκ τῆς γῆς μετὰ ταχύτητος 15 λευγῶν καθ' ὄραν θὰ ἔφθανε εἰς τὸν ἥλιον μετὰ 289 ἔτη!

Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος, κέντρον τοῦ μικροῦ συστήματος εἰς ὃ ἀνήκει ἡ γῆ, εἶνε ἐγγύτατα ἡμῶν, τὸν ψάυομεν σχεδόν, ἐν συγκρίσει πρὸς ἐτέρας ἀστέρας ἀποστάσεις. Τὸ φῶς τοῦ Σειρίου φθάνει μετὰ τὸ πέραν 22 ἐτῶν, τὸ τοῦ Γαλαξίου μετὰ 2,000 τῶν νεφέλωματων μετὰ 2,000,000! Καὶ ἐκεῖ εἶνε τὸ τέμα; Οὐχί; Ἐπιβῆτε φωτεινῆς ἀκτίνος διασχίζουσης κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τὸ διάστημα μετὰ ταχύτητος 77,000 λευγῶν τὸ δευτερόλεπτον καὶ μετὰ τὸ πέραν δισεκατομμυρίων ἐτῶν ἡ κίμων τὸσον θὰ ἔχητε προσεγγίσει πρὸς τὸ τέμα ὅσον καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν. Δικαίως λοιπὸν, ἐξεφράσθησαν οἱ ἀστρονόμοι εἰπόν-

τες «τὸ σύμπαν εἶνε κύκλος οὗ τὸ μὲν κέντρον πανταχοῦ ἢ δὲ περιφέρεια οὐδαμοῦ».

Ἄλλὰ, ὡς ἀνάγκυλαν τῶν ἐκπληκτικῶν τούτων θεωριῶν ἐκτελέσωμεν ἀπλοῦν τι πείραμα.

Λαμβάνω φιάλην πλήρη κοινῷ ἐλαίῳ ἐν ἣ θέτω χυμὸν ρίζης ἀγγούσης (1) ὅπως λάβῃ χρωματισμὸν ἐρυθρόν. Ἐξ ἐτέρου χέω ἐντὸς μεγάλου ἐξ ὕδατος ἀγγείου, οἰνόπνευμα καὶ γλυκερίνην οὕτως ὥστε, νὰ κατασκευάσω ὑγρὸν τῆς αὐτῆς μετὰ τὸ ἔλαιον πυκνότητος Ἀκολούθως, χέω ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τούτῳ ἔλαιον ὅπου πρέπει οὔτε νὰ βυθίζηται οὔτε νὰ ἐπιπλέῃ, ἀλλὰ νὰ μένῃ ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ. Τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὑγροῦ ἐρυθρὸν ἔλαιον ὡς ἐκ τῆς ἔλξεως λαμβάνει μορφήν σφαιρικὴν καθ' ὅσον ἕκαστον τῶν μορίων του εἰς ἴσου ἔλκεται πρὸς τὸ κέντρον ἐν τῇ ἐρυθρᾷ δὲ ταύτῃ σφαίρᾳ εἰσάγω μικρὰν ἐκ χαλύβδος βελόνην ἀπολήγουσαν εἰς δίσκον, ἣν περιστρέφω μεταξὺ τῶν δακτύλων μου. Ἡ μικρὰ σφαῖρα στρέφεται, ἐὰν ἐπιταχύνω τὴν κίνησιν, ἡ σφαῖρα πλατύνεται περὶ τοὺς πόλους καὶ ἐξογκοῦται κατὰ τὸν ἰσημερινόν, ὅστις στρέφεται ταχύτερον τῶν πόλων ἀναπτυσσομένης οὕτω τῆς κεντρόφυγος λεγομένης δυνάμεως Ἐκαστον μόνιον τοῦ περὶ τὸν ἰσημερινὸν ἐλαίου ἐστὶ περικοιμῆμενον διὰ δύο δυνάμειων, τῆς μίξαι τεινούσης νὰ τὸ προσεγγίσει πρὸς τὸ κέντρον καὶ τῆς ἐτέρας νὰ τὸ ἀπομακρύνῃ. Ἐὰν ἐπιταχύνω τὴν περιστροφικὴν κίνησιν ἡ σφαῖρα ἐξογκοῦται ἐπὶ πλέον καὶ πλέον κατὰ τὸν ἰσημερινόν: τέλος δακτύλιός της ἀποχωρίζεται, ἐξακολουθεῖ ἐπὶ στιγμὴν νὰ στρέφεται περὶ τὴν μάζαν ἐξ ἧς ἀπεσπάρθη, εἴτα θραύεται συσφεροῦνται, στρέφεται περὶ ἑαυτὴν, ἀκολουθούσα κυκλοτερῆ περὶ τὸν κεντρικὸν πυρῆνα περιστροφῆν, Ἐὰν ἀποσύρω τὴν βελόνην καὶ τὸν δίσκον πρὸ τῆς τελευταίας ταύτης φάσεως, σχηματίζω ἀπλῶς δακτύλιον, ὅστις ἐξακολουθεῖ στρεφόμενος.

Τὸ μικρὸν τοῦτο τὴν φυσικῆς πείραμα παρέχει ἡμῖν ἰδέαν ἀρκούντως ἀκριβῆ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐσχηματίσθη τὸ ἡλιακὸν ἡμῶν σύστημα. Ἴδού, πράγματι, τί ὑποθέτουσιν ὡς πιθανώτερον.

Ἐν τινι τοῦ ἀχνοῦς σημείῳ εὐρίσκειτο μάζα ὕλης σφαιροειδῆς ἐν τῇ ἀρχηγόνῳ αὐτῆς καταστάσει, ὑπερμέγεθες νεφέλωμα. Ἡ ὕλη αὕτη συνεπυκνοῦτο βαθμιαίως δυνάμει τῆς ἔλξεως τῶν μορίων της, στρεφόμενη περὶ ἑαυτὴν ὡς ἐκ τῆς ὄσεως ἄλλων μαζῶν ὕλης καὶ ἐτέρων ἀστέρων ἡδὴ ἐσχηματισμένων Ἡ κεντρόφυξ δυνάμει τεινούσα νὰ ἀποχωρίσῃ τὸ ἰσημερινὸν μέρος ἐκ τῆς ἀερώδους ταύτης σφαίρας ἐπλατύνετο ἐν εἶδει δίσκου. Ἄλλ' ἐν στιγμῇ τινι αὐξήσεως τῆς ταχύτητος ἕνεκεν τῆς συγκεντρώσεως τῆς ὕλης ἀπεσπάρθη εἰς δακτύλιος δυνάμει τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως, ὅστις, ἀφ' οὗ περιστρόφῃ χρόνον τινα περὶ τὸν κεντρικὸν πυρῆνα, ἐθραύσθη καὶ συσφαιρώθη κατὰ τὸν νόμον

1) Φυτὸν ἐκ τοῦ συστήματος τῶν ἀρογλίωσσοειδῶν χρῆσιμον πρὸς διαφάνειαν τῶν ἐρυθρῶν τῆς ρίζης. Σ. Μ.

της ελξως· ή σφαίρα αυτή στρεφόμενη περί εκυτήν, ήρχισε να στρέφεται κατά την αυτήν μετά του εξ ου άπεσπάζθη, διεύθυνσιν. Ο κεντρικός πυρήν ήτο ο ήλιος, ή άπασπασθεύσα σφαίρα ή γη. Μετ' ου πυλύ, ή γη έσχηματίσσε και αυτή δακτύλιον, όστις κατέστη σφαίρα άκολουθούσα αυτήν κατά την περί τον ήλιον περιφοράν της, και ούτω έσχηματίσθη ή σελήνη. Τα αυτά φαινόμενα επανελήθησαν κατά διάφορα διαστήματα, και ο ήλιος, έλαττούμενος ως εκ των φαινόμενων τούτων, περιεκυκλώθη υπό των πλανητών, όστινες μετά των δορυφόρων των άποτελοῦσι τό ή μέτερον ήλιακόν σύστημα.

Ο Κρόνος έστιν εκ των πλανητών εκείνων όστινες άπεσπάζθησαν του ήλιου. Έτι και νυν παρουσιάζει τά φαινόμενα εκείνα περί ών είπομεν. Περί τον πυρήνα περιστρέφονται δακτύλιοι, όστινες έν άνωτάτω μέλλονται θά θραυσθώσιν άναμφιβόλως και θά σχηματίσσι δορυφόρους όμοίους εκείνων, όστινες στρέφονται περί αυτών ήδη.

Οκτώ μεγάλοι πλανήται μετά των δορυφόρων των, άπεσπάζθησαν του ήλιου. Υπήρχε βεβαίως και ένατος, όστις έθραύσθη εις μικρά τεμάχια, άτινα μόλις δια των ισχυροτέρων τηλεσκοπίων διακρίνομεν.

Αι διαδοχικά αυτά εκ της άρχικής μάχης άπώλειαι είσι μικρόν τι δια την υπερμεγέθη εκείνην μάχην. Ίνα έννοήσωμεν την διαφοράν του όγκου του ήλιου και της γης· υποθέσωμεν ότι έχομεν πρό ήμων 1,300,000 κόκκων σίτου εκ του σωρού τούτου άκριρούμεν όκτώ κόκκους τούς μεν μεζονας τούς δε έλάσσονας, ούς τοποθετούμεν κατά διαφόρους άπ' άλλήλων άποστάσεις. Η γη μας είνε ως εις των μικροτέρων του σωρού κόκκων τό δε υπόλοιπον μετά την άκρίρεσιν των έτέρων έπτά ο ήλιος!

Ο δορυφόρος ήμων, ή σελήνη μας φαίνεται άρκούντως ήγκώδης διότι άπέχει ήμων μόνον 96,000 λευγ. άπόστασις άσήμαντος έν συγκρίσει προς εκείνας ως ύπελογίσασμεν. Πράγματι, όμως, είνε σφαίρα πολύ της γήνης μικροτέρα.

Γνωρίζομεν διατί ή γη, έλκυομένη υπό του ήλιου άλλ' άπομακρυνομένη σύναμα υπό της κεντρόφυγος δυνάμεως, στρέφεται περί αυτόν άκολουθούσα την αυτήν πάντοτε όδόν και διανύουσα 235,000 λευγ. έν διαστήματι 365 ήμερών. στρεφόμενη ταύτοχρόνως και περί εκυτήν εις 24 ώρας.

Τό περιδινούμενον τούτο έν τφ σύμπαντι σημείον είνε άσήμαντόν τι πρσβαλλόμενον προς τούς άλλους εκείνους άστέρως, όστινες διατρέχουσι τό άχανές. 'Αλλ' είνε ή κατοικία μας συσχετική προς την ομικρότητα ήμων. Πόσον μας φαίνεται άπέραντος όταν προσπαθώμεν να την διατρέξωμεν, μυστηριώδες όταν έρωτώμεν τό παρελθόν της, μεγυλοπρεπές όταν βλέπωμεν την άρμονίαν αυτής, και έκπληκτική όταν σπουδάζωμεν να προιδώμεν τό μέλλον της.

(Κατά τον Saffray)

N. Θ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
Δικηγόρος

ΤΙ ΉΣΑΝ ΑΙ ΑΚΡΙΔΕΣ ΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ ΕΤΡΩΓΕΝ;

(Συνήθεια και τέλος).

Ο φίλος μου κ. Ναπ. Γλυκοφρύδης δικηγόρος επέστειλέ μοι περί του ζητήματος τούτου τάδε:

Φίλετάέ μοι κ. Ε. Κορηγιώτη.

Παρηκολούθησα την έν τοίς «Καιρίσι» μελέτην σου, «Τι είνε αι άκρίδες, ως ο άγιος Ιωάννης έτρωγε;» και επί ταύτης, μολονότι δέν είμαι ειδικός, παρατηρώ τά εξής:

Εξ ότων μαρτυριών παρεθήκας προς ύποστήριξιν της γνώμης σου εξαγεται προφανώς, ότι άγριοι λαοί έτι και νυν τέρπονται τρώγοντες τό είδος τούτο της τροφής· άλλ' εξ όλων τούτων δέν έπεται, ότι πράγματι ο άγιος Ιωάννης, μολονότι έν άκρη λιτότητι έζη, έτρέφετο δι' άκρίδων διότι άν φαντασθώμεν αυτόν ως άνηρωπον άσκητήν, του όποιου πΰσα ή διανοικ και ή φροντίς έστρέφετο περί τά θεία, όλίγον θά έφρόντιζε βέβαια να ταμείυση μετά προπαρασκευήν την τροφήν του. 'Αλλά και σοφόν και πεπολιτισμένον δέον να δεχθώμεν αυτόν, όπως μη τέρπηται εκ τοιούτων έδεσμάτων, όσον λιτώς και πεινχρώς και άν έζη θά έτρωγε βεβαίως και αυτός δια να ζήση και άει τον αυτόν τρίθωνα θά έφερε, άλλ' εξ όλων αυτόματως συνέλεγε, άλλ' ούδέποτε να παρασκευάση και δη να ταμείυση τροφήν. Περί τούτων ή διάνοια αυτού, ή άπορροφηθείσα, ως είπον, υπό της μελέτης του θείου, όλίγον θά έφρόντιζε.

Εάν είνε βεβαιωμένον άλλοθεν, ότι ύπάρχει δένδρον, εις τάς έρήμους φυόμενον, όπερ παράγει καρπούς, χρησιμεύοντας ως εύάρεστος τροφή εις τούς διερχομένους αυτός ως τούς άγρίους, πρέπει να δεχθώμεν, ότι ή τροφή αυτού δέν ήτο τό είδηές και άποτρόπαιον έντομον, τό πεμφθέν υπό του Θεού προς τιμωρίαν του Φαραώ, άλλ' οι καρποί του δένδρου τούτου. Εις τάς έρήμους έζη, ένθα φύεται και αυτό. Τό δένδρον τούτο καλείται *Μέλι της άκρίδος* ή *άκανθώδης άκακία* και άλλως *άγρος του άγιου Ιωάννου*.

Όπως δέ μη φαίνομαι επί μακρόν σοφός τις, σοι παραθέτω δλόκληρον περικοπήν, περιγράφουσαν τό δένδρον τούτο, ως άνέγνωσα προσπατως έν ώρη άργίας τυχαίως. Πρέπει όμως περί τούτου να καμω την εξής εισήγησιν.

Έν έτει 1864 εξέδόθη εκ του τυπογραφείου Λακωνίας » τερπνότατον και ήθικώτατον άνάγνωσμα κατά μετάφρασιν εκ του 'Αγγλικού υπό Σακορράφου. «*Η κατοικία της έρήμου, ήτοι τά συμβάντα άποπλανηθείσης οικογενείας εις την έρημον της Β. Αμερικής.*» Έκ των συμβάντων τούτων, άτινα άφηγείται έν συναναστροφή θέλων ο άρχηγός της οικογενείας, άποσπώ την ένδιαφέρουσαν ήμας περικοπήν. Σημειωτέον ότι οι περιπλανώμενοι φροντίζουν κατά τινά ώραν περί τροφής

μετά μα κράν και επίπονον ύδοποριαν έν τή έρήμω. Ίδού λοιπόν αυτη.

«... όταν έπλησιασαμεν εις τά δένδρα εκείνα, είδα ότι δέν ήσαν πεύκα. «Τό μεν στέλεχος και οι κλάδοι των ήσαν ηγεμάτοι από άκάνθας όμοίας προς τρίγας χοίρου, τά δε φύλλα καταπράσινα και στιλπνά. 'Αλλά τό παραδοξότερον ήτο, ότι μακροί λοβοί, έχοντες σχήμα κοκκίων, έκρέμαντο άφθονοι υπό όλους τούς κλάδους. Είχον δέ πλατος έως και ήμισυ δακτύλον και μερικοί από αυτούς όχι όλιγώτερον των 112 δακτύλων μήκος. Είχον δέ χρώμα βαθύ κόκκινον, όμοιον σχεδόν με χρώμα του οίνου της Βορδώ. 'Ακριθώς όμοιάζε με μεγάλους λοβούς αμπεστών κοκκίων. Δέν ήγγόνου τί είδος δένδρου ήτο ένώπιόν μας, διότι τό είχον ιδεί και άλλοτε. 'Ητο τό λεγόμενον *μέλι της άκρίδος* ή *άκανθώδης άκακία* και έγνωρίζα ώσαύτως και την χρήσιν του. 'Ηξευρα ότι αυτό είνε τό δένδρον, περί του όποιου *άναφέρει* τό *Ευαγγέλιον* εις τό μέρος, όπου λέγει ότι ο άγιος Ιωάννης *ο βαπτιστής έζη εις την έρημον, τρώγων άκρίδας* και *μέλι άγριον*. Δια τούτο όνομάζεται και άγρος του *άγιου Ιωάννου*.» 'Ηξευρε δέ και ο Κοῦτσος, (αυτός είνε) » ύπηρέτης μαῦρος παρακολουθών την οικογένειαν» την χρήσιν αυτών και έραξε μετά θαυμασμού ως τά είδε...»

Ούτω περιγράφεται τό δένδρον. Ίδου και πώς έτρωγον τούς λοβούς αυτών.

«... 'Αλλ' είχα άκόμη και κάτι τι, τό όποιον εύχαρίστησε την συναναστροφήν μου, ήτο δέ αυτό τό εύχαριστον ως τό μέλι, τό σαρκώδες μέρος των βολβών της άκρίδος, τούς όποιους έτρωγον τά παιδιά με άπληστίαν. Ένώ δέ ήμεις ήναπτομεν φωτιά δια να τάς ψήσωμεν εις τήσκαραν, εκείνα εξέβαλον τούς κόκκους.»

Έκ τούτων δύναται τις να πεισθί ότι ή τροφή του άγιου Ιωάννου, αι άκρίδες και τό μέλι τό άγριον, ήτο καρποί δένδρου, φυόμενον εις τάς έρήμους, εκεί τεθεν υπό της φύσεως, προνοούσης περί των πλάσμάτων αυτής και όχι τό γνωστόν έντομον. Έάν δεχθώμεν ότι ο άγιος Ιωάννης, ο προφητεύσας περί του όπισθεν αυτού έρχομένου, έτρέφετο δια των γνωστών έντόμων με όλην την έλευθερίαν, την όποιαν παρείχεν ο Έβραϊκός νόμος εις βρώσιν της άκρίδος, θά ήτο άνάξις της θέσεως, ήν κατέλαθεν έν τφ Χριστιανισμφ.

Δέν έπιχειρώ να ύπερασπισθώ αυτην μη έχων τάς περί τούτου γνώσεις, άλλ' απλώς ύποβάλλω τάς παρατηρήσεις μου ταύτας προς φίλον, ως άφορμήν προς εύρυτέρως μελέτας.

Δέχθητε κλπ.

Σε άσπάζομαι κλπ.

Έν 'Αθήναις τή 11 Νοεμβρίου 1890.

ο σός
ΝΑΠ. ΓΛΥΚΟΦΡΥΔΗΣ

Α Π Α Ν Τ Η Σ Ι Σ

Εύχαρίτως άπαντώμεν εις την έπιστολήν του φίλου ήμων κ. Γλυκοφρύδη και χαίρομεν διότι έδωκεν ήμιν άφορμήν να έκταθώμεν και άναπτύζωμεν έτι μάλλον μέρη τινά της διατριβής ήμων.

Η προτεινομένη γνώμη έν τή έπιστολή περιέχεται έν τοίς γραφομένοις ύπ' έμού και άναφέρεται υπό του Θεοφυλάκτου ότι *κεινες λέγουσι βοτάνας τάς άκρίδας, ως και μέλιγγρα καλοῦσαι* και Νικηφόρου Θεοτόκη, (ιδ. άνωτ.)· άλλά ταύτην άνηρέσαμεν ειπόντες, ότι ούδεις των βοτανικών άναφέρει τοιαῦτα φυτά άκρίδας καλούμενα. Η διαφορά είνε ότι έν τφ μνησθέντι βιβλίω ού μόνον περιγράφεται τό δένδρον άλλά και ο καρπός αυτού και βητώς λέγεται ότι από του καρπού τούτου έτρωγεν ο Ιωάννης. 'Αναγκάιον εις άπάντησιν θεωρούμεν να είπωμεν, ότι δύο γνώμαι ύπάρχουσι περί της εκ φυτών τροφής του Ιωάννου α') ή του *Cantehul* και άλλων ότι είνε καρποί δένδρων ή φυτών, α οι μεν Ιταλοί καλοῦσι *carotes*, οι δε Γάλλοι *carrouges*· ή τροφή δ' αυτη δέν διαφέρει ίσως των κερατίων (ζυλοκερατών), ήν τροφήν ο 'Ασωτος υίός εφθάνει ότι έτρωγον οι χοίροι (Λουκ. 15,16) και ο πατήρ *Eugene Roger* (l. 1, p. 214) λέγει ότι αι άκρίδες είνε *καρπός έρυθρός ως τό πιμα έχον σχήμα λοβού ή λεπύρου κυάμου, γλυκύς ως ήρτος άρωματικός και ποιότητας στρυφνης*, τό δένδρον τό φέρον τον καρπόν τούτον δέν άπαντα μακράν από της έρήμου του Ιωάννου και καλείται υπό των βοτανικών *Siliquaster* (ζυλοκερατιά ίσως). Κατά ταῦτα ο συγγραφεύς του μεταφρασθέντος διηγήματος την γνώμην ταύτην ήκολούθησεν. 'Αλλ' ή γνώμη αυτη είνε άπορριπτά διότι τό κείμενον του Ευαγγελίου φέρε *άκρίδες, άκρίδας*, ότι έτρωγεν ο Ιωάννης, έν φ τότε έπρεπε να φέρηται έν τφ κειμένω *άκρόδρυα*· και άν ή γραφή αυτη γίνη δεκτή, ήν και έν τοίς έμπροσθεν έμνήσθημεν, τότε πρέπει να ζητήσωμεν τό δένδρον, ού τά άκρόδρυα, ήτοι τούς καρπούς έτρωγεν, άν ήσαν κερατίων, άρτοκαρπου, κασάνων, *είδος καρυδίου* κτλ.

β) ή των προτεινόντων ότι ο Ιωάννης έτρωγεν άκρας φυτών· και ή γνώμη αυτη έχεται ύποστηριζέως τινος, διότι είνε γνωστόν ότι λαοί τινες έτρέφοντο μόνον με χόρτα, ως οι Σαρμάται, και υδατος μόνον, ο μακίστα έπινον δια της χειρός, ως πραττουσιν, οι *έγκρατευται* (Πρβ. Κλημ. 'Αλεξ. βιβλ. 1, Στρωμ.)· και ο 'Οβίδιος δέ, όστις περιγράφων την κατάστασιν των πρώτων ανθρώπων λέγει, ότι οῦτοι έτρωγον μόνον χόρτα και έπινον υδωρ (Fast l. 4).

Et modo carpebant vivaci cespite gramen
nunc epulae tenera fronde cacumen erat.

και ο Διόδωρος ο Σικελιώτης περί τινων της Αιθιοπίας λαών λέγει, ότι οῦτοι με χόρτα και δένδρων καρπούς (σπέρματα) έτρέφοντο (3,23)· *αείχόμενοι δε τούτοις είσιν οι τε υλοβάγοι και οι σπερματοβάγοι καλούμενοι*· τούτων δε οι μεν υπό την

θερείαν τὸν πίπτοντα καρπὸν ἀπὸ τῶν δένδρων ὄντα πολὺν, ἀθροίζοντες ἀπόπως διατρέφονται· κατὰ δὲ τὸν ἄλλον καιρὸν τοῖς βοτάνοις. . . προσφέροντες τὴν προσηνεσ. αὐτὴν· στερεὰ γὰρ οὖσα τὴν φύσιν καὶ καυλὸν ἔχουσα παραπλήσιον τοῖς γινομένοις βουνασίαν ἐκπληροῖ τὴν τῆς ἀναγκαίας τροφῆς ἐνδείαν· οἱ δὲ ὕλοφάγοι. . . ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὰ δένδρα καὶ τοὺς ἀπαλοὺς τῶν ἀκρεμόνων προσφέρονται. Ἄλλ' οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀλλὰ καὶ σήμερον ἐτι ὑπάρχει ἐν Εὐρώπῃ αἰρεσις φυτοφάγων ἀνθρώπων, ζώων δὲ ἀπὸ χόρτων μόνον καὶ ἀπεχόντων κρέατος. Ἄλλὰ καὶ πάντα ταῦτα οὐδόλως ἰσχύουσιν ἵνα μεταβάλωσι τὴν περὶ ἀκρίδων γνώμην ἡμῶν, ἐφ' ὅσον ἡ γραφὴ αὕτη ὑπάρχει· ἂν παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Ἰωάννης διατρέθων ἐν ἐρήμῳ, ὡς παραδέχονται αὐτὴν, ἔτρωγε μόνον χόρτα ἢ ἄκρας φυτῶν, τότε πρέπει νὰ τιθῆ ἐν τῷ κειμένῳ **ἀκρέμονας**. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ ἡ μὲν ἡρώδη γραφὴ ἐν τοῖς δυοῖς χωρίοις τῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Μάρκου εἶναι ἀκρίδες καὶ ἀκρίδας, δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔτρωγεν καρπούς δένδρων (ἀκρόδρυα) ἢ ἄκρας φυτῶν (ἀκρέμονας), ἀλλὰ μόνον ἀκρίδας.

Ἄλλ' ὁ φίλος ἡμῶν κ. Γλυκοφρύδης λέγει, ὅτι ἡ ἀκρίς εἶναι ζῷον εἰδεχθὲς καὶ δὴ ἐτι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέφεται ὁ Ἰωάννης δι' αὐτοῦ· εἰς ταῦτα παρατηροῦμεν ὅτι καὶ σήμερον ἐτι καὶ παρ' ἡμῖν εἰδεχθὲς εἶναι ὁ βράχος καὶ ἡ γαλῆ καὶ ἄλλα ζῷα, ἀλλὰ παρ' ἄλλοις λαοῖς εἶναι τροφή λίαν προσφιλεῖς καὶ τοῦτο δὲν αἶρει τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔτρωγεν ἀκρίδας, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ Ἰσραηλιτικὸς νόμος ἐπέτρεπε τοῦτο (Λευϊτ., 11, 22)· ἐκ τοιαύτης ιδέας ὁρμώμενος καὶ ὁ Bochart (de animal. p. 1, 1, 5) προτείνει τὴν γραφὴν *καρίδες* ἀντὶ ἀκρίδες· ἀλλὰ καὶ τὴν μικρὰν καὶ εὐφυῆ ταύτην μετάθεσιν τῶν γραμμάτων δὲν ἀσπαζόμεθα, δι' ὃν λόγον ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἶπομεν, καὶ διότι ἡ γραφὴ ἀκρίς εἶναι βεβαιωμένη καὶ ὑπὸ χειρογράφων καὶ ὑπὸ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως, τῆς Vulgata καλουμένης, ἐν ἣ φέρεται *locustae*, ἀκρίδες δηλ.

Αἰτία τῆς παραδοχῆς τῆς ἐρμηνεύσεως ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔτρωγε ἄκρα φυτῶν ἢ ἀκρόδρυα, προέκυψεν ἐκ τοῦ ὅτι πιστεύεται ὅτι ὁ Ἰωάννης διέτριβεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, τόπῳ δηλ. μακρὰν πόλεων καὶ χωρίων καὶ ἑστειροῦ πάσης ἄλλης τροφῆς, διαγων μάλιστα ἀσκητικόν, ἐρημητικόν βίον ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀληθεύει· διότι ὁ Ἰωάννης εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ Λουκᾶ (1, 5), ὅτι εἶχε πατέρα τὸν Ζαχαρίαν, ἀρχιερέα ἐκ τῆς ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ ὅτι κατοῦσε οὗτος εἰς τὴν ὄρεινὴν τῆς Ἰουδαίας, εἰς πόλιν Ἰούδα· εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐκ τῆς Ναζαρέτ ἦλθεν ἡ παρθένος Μαριάμ· πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Ἐλισάβετ. (Λουκ. 1, 39) Ἄναστασα δὲ Μαριάμ . . . ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν (δηλ. τῆς Ἰουδαίας, ἧτις ἐκεῖτο Ν. καὶ ΝΑ τῆς Ἱερουσαλῆμ) εἰς τὴν πόλιν Ἰούδα. Πόλις δὲ Ἰούδα, ἣν λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἶναι ἡ πόλις Χεθρών¹ ἢ ἐν τῷ ὄρει

Ἰούδα (Ἰησ. Ν. 21, 11), πόλις ἀνήκουσα εἰς ἱερατικὴν τάξιν, κατὰ παραδόξιν δὲ πατρὶς Ἰωαννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ καὶ τῷ τόπῳ τῆς γεννήσεώς του διέτριβε μέχρι τοῦ 30 σχεδὸν ἔτους τῆς ἡλικίας, τοῦ χρόνου δηλ. τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ. Ἐνταῦθα πρέπει μᾶλλον νὰ ὑπονοήσωμεν ὅτι ἐννοεῖ ὁ Λουκᾶς, ὅτι κατοῦσε ὁ Ἰωάννης, ὅταν λέγῃ «Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν τοῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ» (1, 80). Ἦλθε δὲ τότε εἰς τὴν ἐρημον τῆς Ἰουδαίας, ἧτις καίτιαι εἰς τὴν Α. πλευρὰν τῆς Ἰουδαίας, μεταξὺ τῆς Νεκρῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ἰεριχούτης κατὰ θείαν οἰκονομίαν, ἵνα κηρύττῃ καὶ γείνη Πρόδρομος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐνταῦθα ἤρχισεν νὰ διδάσκῃ· τότε δὲ ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἐτι εἰς Ναζαρέτ (Ματθαῖος 3, 1) ἀπαραινεται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. . . Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἰεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ καὶ Μάρκος (1, 4) «Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βαπτισμα μετανοίας εἰς ἄρεσιν ἀμαρτιῶν. Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χωρὰ καὶ οἱ Ἰεροσολυμίται καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῳ. . . Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον, καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου. . . Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὀρίζει τὸν χρόνον τῆς ἐξόδου εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννου (3, 1—3).

Ὁ Ἰωάννης διῆγε βίον λιτὸν καὶ ὀλιγαρκῆ· διὸ οἱ Ἰουδαῖοι, ἔλεγον ὅτι οὐτε ἔτρωγεν οὐτε ἔπινεν· κατὰ τοὺς λόγους τῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου (11, 18) «*Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων, μῆτε πίνων· καὶ λέγουσι δαιμόνιον ἔχει*» καὶ Λουκᾶ (7, 33) «*Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής μῆτε ἄρτον ἐσθίων, μῆτε οἶνον πίνων, καὶ λέγεται δαιμόνιον ἔχει*». Ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο ἀσκητής, διατρέθων εἰς τὴν ἐρημον! ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας μέχρι τῶν 30 ἐτῶν τουλάχιστον οἱ Εὐαγγελισταὶ οὐδὲν ρητῶς λέγουσιν περὶ τούτου· ἡμεῖς παραδεχόμεθα ὅτι ὁ Ἰωάννης διατρέθων ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, τῇ Χεθρώνι, καὶ ἐτι ἐνταῦθα ὡς ἱερέως υἱὸς ἐνησχολεῖτο περὶ τὰς

Δ. δὲ ἀναφέρεται, ὅπερ ἐξηγεῖται ἡ ἐρμηνα ἐπεκράτει ἐν αὐτῇ ἡ ἐκκλησία τότε ἀπλῶς πόλις Ἰούδα.
1) Ἡ λέξις ἐρημος ἀπαντᾷ πολλάκις ὡς οὐσιαστικὸν=μοναχία· Ματθ. 24, 80 καὶ εἰς τὰ πλῆθ. αἱ ἐρημοί, Λουκ. 1, 80· 5, 16· 8, 29. Ἄλλακις σημαίνει τόπον, ὅπου δὲν εἶναι ἄνθρωποι· Μάρκ. 1, 35, 45. Ἄν δὲ ὑπολάβωμεν ὅτι ἐρημος ἐν Λουκ. 1, 80, Ματθ. 3, 1, Μάρκ. 1, 3 εἶναι ἡ ἐρημος Ἰουδαία, τότε πῶς λέγεται· Παραγίνεται εἰς τὴν ἐρημον τῆς Ἰουδαίας. . . Ματθ. καὶ Ἰωαν. 1, 23, ἀφ' οὗ ἦδη ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ διέτριβε, διότι ἄλλη ἐρημος δὲν εἶναι ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ἐξ οὗ ὄλλοι δὲν διέτριβον εἰς τὰς ἐρήμους διῆγον βίον ἀσκητικόν· πιθανὸν ἴσως εἶναι ὅτι μόνον ἐν τῇ πατρίδι του ἔζη μόνος ἀπορρυγαντῶν τῶν ἀνθρώπων συναναστρέφῃ.

1) Ἡ Χεθρών ἦτο κατοικία τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ. Ἐνταῦθα ὁ Ἀδελφὸς Ἰωάννης τῆς ἐπανάστασεως, Ἡ Χεθρών ἐν τῇ Κ.

Γραφας, καὶ ὀλίγω πρότερον πρὶν ἢ ὁ Ἰησοῦς ἀρχίσῃ τὸ κήρυγμα τοῦ δημοσίου, καθ' ἃ λέγουσιν οἱ Εὐαγγελισταὶ ἦλθεν ἐκ τῆς πόλεως Ἰούδα (Χεθρών), ὁπόθεν ἴσως ἤρχισεν τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννης εἰς τὴν ἐρημον τῆς Ἰουδαίας. ἧτις ἦτο πλησίον τῆς Ἱερουσαλῆμ, Βηθλεὲμ καὶ ἄλλων πόλεων καὶ ἐκεῖ περιεργόμενος ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ κηρύσσων βαπτισμα μετανοίας εἰς ὅλα τὰ περὶχωρὰ ἐνθα πανταχόθεν συνηθροίζοντο καὶ ἤκουον τὴν διδασκαλίαν του καὶ ἐξομολογούμενοι ἐβαπτίζοντο, ἔφθασε καὶ εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ἰορδάνου ὅπου ἔλθων ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁ Ἰησοῦς ἔχων περίπου τὴν αὐτὴν ἡλικίαν τοῦ Ἰωάννου ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ.

Ἀδιστακτως πιστεύομεν ὅτι ἡ μόνη ἠρώδη γραφὴ εἰς τὰ μνημονευθέντα χωρία εἶναι ἀκρίδες, ἀκρίδας, καὶ ὅτι εἶναι τὰ ἐντομα καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώμαι προέκυψαν ἐκ τῆς ιδέας καὶ τοῦ φόβου μὴ πιστευθῆ ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔτρωγε κρέας. Οἱ δὲ λόγοι τῶν Εὐαγγελιστῶν, ὅτι οὐτε ἤσθιον οὐτε ἔπινεν, χαρακτηρίζουσι τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐγκράτειαν καὶ λιτότητα περὶ τὴν διαίταν, ἣν ἐτήρει κατὰ τὸν χρόνον τοῦ κηρύγματος καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν μέχρι τοῦ 30 ἔτους τῆς ἡλικίας χρόνον, ὃν διῆγεν ἐν τῇ πατρίδι.

Ἀρκούντα νομίζομεν ὅτι εἶναι ταῦτα νὰ πείσωσι καὶ τὸν φίλον κ. Γλυκοφρύδην ὅτι ἀπορριπτέαι τυγχάνουσι αἱ γνώμαι· ὅτι ἔτρωγεν ἄκρας φυτῶν ἢ ἀκρόδρυα ἢ καρίδας κτλ. καὶ ὅτι ἡ μόνη ἀληθὴς ἐρμηνεύει εἶναι, ὅτι ἔτρωγεν ἀκρίδας καὶ ταύτας τόσον, ὥστε ἐπιστεῦετο ὅτι οὐτε ἔτρωγεν οὐτε ἔπινεν κατὰ τοὺς Εὐαγγελιστὰς καὶ κατὰ τὸν Χρυσόστομον «Ἐννόησον γοῦν ἡλικίαν ἦν ἰδεῖν ἄνθρωπον μετὰ τριάκοντα ἔτη καταβαίνοντα ἀπὸ τῆς ἐρήμου. ἀρχιερέως υἱὸν γενόμενον, μηδὲν δεηθέντα τῶν ἀνθρωπίνων πόποτε καὶ πάντοθεν ὄντα αἰδέσιμον καὶ τὸν Ἠσαΐαν ἔχοντα μεθ' ἑαυτοῦ».

Ἐ. Ἀθήναις τὴν 14 Νοεμβρίου 1890.

ΕΥΑΓ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ
ΝΕΩΤΑΤΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
1789—1890

Ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ Ναπολέοντος εἰς Αἰθλίαν. Ὁ Λουδοβίκος ΙΓ' τοῦ ἀτυχοῦς Λουδοβίκου ΙΣ' ὁ 58ετής ἀδελφὸς ἀνεκλήθη ἐκ τοῦ μέχρι τοῦδε καταφυγίου αὐτοῦ, τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἀνεβιβάσθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον τῶν πατέρων. Ὁ Ναπολεὼν ἐπειρήθη ἐτι νὰ

διαπραγματευθῆ πρὸς ὄφελος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ἀλλὰ κα κατὰ τοῦτο ἀπέτυχεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπάλληλοι καὶ οἱ στρατάρχαι καὶ στρατηγοὶ καὶ εὐνοούμενοι καὶ αὐτὸς δὴ ὁ Νεῦς καταλιμπάνοντες αὐτὸν ἔτρεχον εἰς Παρισίους, ἐν' ἀσφαλίσειν ἕκαστος τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα, ὑπέγραψε τέλος τῇ 10 Ἀπριλίου ἐν Φονταίνεβλφ μετὰ βαρυθυμίας τὸ ἔγγραφο τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ τε καὶ τῶν κληρονόμων ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ἔχον οὕτως· «Ἐπειδὴ αἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἀπεφάνθησαν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι τὸ μόνον εἰς ἀποκατάστασιν τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης πρόσκομμα, οὗτος ἐμμένων πιστῶς τῷ αὐτοῦ ὄρκῳ διακηρύττει ὅτι παραιτεῖται δι' ἑαυτὸν καὶ τὰ τέκνα τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ἔτοιμος ὢν ἵνα καὶ πᾶσαν ἄλλην οἰανδήποτε θυσίαν ὑποστῇ καὶ αὐτῆς ἐτι τῆς ζωῆς αὐτοῦ χάριν τῶν συμπεριόντων τῆς Γαλλίας». Δηλητήριον δὲ, ὅπερ, ὡς λέγεται, ἔλαβε, δὲν ἐνήργησεν διὸ ἀπεφάσις νὰ ζῆσθι κατὰ τὸ πεπωμένον αὐτῷ. Τῇ δὲ 20 Ἀπριλίου, ὅτε καὶ ὁ θαλαμηπόλος Κωνσταντῖος καὶ ὁ πιστὸς Μαμελοῦκκος σωματοφύλαξ αὐτοῦ Ρουστὰν ἐγκατέλειπον αὐτόν, ἀπεχαιρέτισε τὴν πιστὴν αὐτοῦ φρουρὰν παρατεταγμένην σὺν πολλῇ κατανύξει ἐνδακρυς ἀπαγγείλας τὰ συγκινητικώτατα ταῦτα· «Ἀξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί καὶ στρατιῶται τῆς ἀρχαίας μου φρουρᾶς σώζεσθε! Ἐτι εἰκοσι συνεβιάσαμεν καὶ συνεπολεμήσαμεν καὶ πάντοτε εὐχαρίστησιν μοι προὔξενεῖτε, διότι πάντοτε εὐρον ὄμζα ἐν τῇ ὁδῷ τῆς δόξης. Αἱ δυνάμεις πᾶσαι τῆς Εὐρώπης ὀπλίσθησαν κατ' ἐμοῦ· τῶν στρατηγῶν μου τινες προέδωσαν τὰ ἑαυτῶν χρέη καὶ τὴν Γαλλίαν· καὶ ἡ Γαλλία δὲ αὐτὴ ἠβουλήθη νὰ μεταβάλῃ τύχην. Μεθ' ὁμῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀνδρείων τῶν μεινάντων πιστῶν ἐδυνάμην νὰ παρατείνω τὸν πόλεμον· ἀλλ' ἡ Γαλλία ἤθελε δυστυχῆσθι. Τηρήσατε πίστιν τῷ νέῳ ὁμῶν βασιλεῖ, ὑποταγῆν τοῖς νέοις ὁμῶν ἀρχηγοῖς καὶ μηδέποτε μὴ ἐγκαταλίπετε τὴν ἀγαπητὴν ἡμῶν πατρίδα. Μὴ θρηνεῖτε τὴν τύχην μου, διότι εὐτυχὴς εἶσομαι, ἐφ' ὅσον ὁμεις εὐτυχεῖτε. Ἐν τῇ ἐμῇ ἐξουσίᾳ ἦν νὰ ποθῶν· ἀλλὰ προετίμησα τὸ ζῆν θέλων μόνον τοῦτο ἵνα χρησιμεύσω καὶ πάλιν πρὸς δόξαν ὁμῶν· διότι σκοπεῖω νὰ συγγράψω ὅσα μεγάλα ἔργα συνεπράξαμεν. Δὲν δύναμαι νὰ σπασθῶ πάντας ὁμζα· ὁδὸν ἀσπάζομαι μόνον τὸν στρατηγὸν ὁμῶν. Ἐλθὲ Πετῖτε ἵνα σὲ σφίγξω ἐν τῇ καρδίᾳ μου! . . . Φέρετέ μοι τὸν ἀετὸν ἵνα καὶ αὐτὸν ἀσπασθῶ! Ἀντηχησάτω, ἀετὲ φίλτατε, τὸ φίλημα τοῦτο εἰς τὰς ἐσπερχόμενας γενεάς! Σώζεσθε τέκνα μου. Αἱ εὐχαί μου θὰ συνοδεύωσι πάντοτε ὁμζα· Μὴ μὲ λησμονεῖτε!» Μετὰ τοῦτο δὲ δεδακρυσμένος αὐτὸς διελθὼν ἐμπροσθεν τῆς παρατάξεως τῶν πιστῶν στρατιωτῶν συγκινημένων καὶ δεδακρυσμένων ἀπῆλθε μετὰ τῶν πιστοτάτων αὐτοῦ φίλων· Βεργέρανδου, Αρνούτου καὶ Καμβρόννη εἰς τὴν νῆσον Αἰθάλια, ἧτις παρεωρήθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν συμμάχων ὡς ἡγεμονία ἀνεξάρτητος μετ' ἐτησίου εἰσοδήματος 2 ἑκατομ.

μυρίων φράγκων και της διατηρήσεως του αυτοκρατορικού τίτλου.

Χαρακτηρισμός Ναπολέοντος σελ. 136 — 138. «Οι συμμαχικοί στρατοί ανεχώρησαν ακολουθώντας εκ της Γαλλίας. Ούτω δε το γαλλικόν ἔθνος επανήλθεν εις την αρχαίαν των Βουρβόνων μοναρχίαν. Ἀρά γε μάτην ποταμούς ἔχυσεν αὐτὸ αἰμάτων ἐπὶ 25 ἔτη ὑπὲρ ἐλευθερίας μὲν καὶ ἰσότητος ἐπὶ τῆς δημοκρατίας, χάριν δὲ τοῦ φάσματος τῆς δόξης ἐπὶ τῆς αυτοκρατορίας; Οὐχί. Τὸ γαλλικόν ἔθνος ἀπαυδῆσαν εἰς τέλος καὶ ἐξαντληθὲν ὡς ἡφαιστειόν τι, ὅταν ἀποδράσῃ, ἠρέμησε ἐξ ἀνάγκης. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ καὶ αὐτὸ τὸ μεγαλοφυῆς τέκνον τῆς επαναστάσεως, ὁ Τιτάν των νεωτέρων χρόνων, οὐ μόνον δὲν ἠδυνήθη νὰ διασώσῃ τὸ ἐξαισιον οἰκοδόμημα καθολικῆς μοναρχίας, ὑπὲρ ὧς οὐδεὶς πρότερον ἐπεσώρευεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ τοῦτου ἐρείπιων κατεχώρησεν ὑπὸ τὰς ἀρὰς τῶν ἑνῶν τῆς Εὐρώπης, ὅπως πρότερον ἀνυψῶν αὐτὸ ἐν ὕμνοις, ἐπαίνοις, λόγοις καὶ θριαμβοῖς αὐτὸς ὁ οἰκοδόμος τὰ πάντα ἐν τῇ ἀκράτῳ αὐτοῦ φιλοδοξία κατέχευεν. Ὁ Τιτάν Ναπολέων κατεπάτησεν ὅ τι αὐτὸν εἶχεν ἀνυψώσῃ: λαὸν καὶ ἐλευθερίαν, ἀπὸ αὐτὸς οὐδὲ ἀνυψώσε. Τὸ περὶ τὸ ἄρχειν ἀκέραιον αὐτοῦ καὶ ὁ δεσποτισμὸς ἐγένοντο ὄντως ὁ κύριος τῆς πτώσεως αὐτοῦ μοχλός. Ἡ νίκη τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἦν ἡ νίκη τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν κατὰ τῆς ἀδικίας καὶ δουλείας. Ὁ Ναπολέων κατενόησεν ἐγκαίρως μετὰ βαθυτάτης θλίψεως ὅτι ἀπιστία καὶ πρόδοσις ἐπετάχον τὴν πτώσιν αὐτοῦ· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ. Αὐταὶ ἦσαν ὁ καρπὸς τῆς τυραννίας αὐτοῦ καὶ τῆς ταπεινώσεως τοῦ ἔθνους. Ἡ ἀριστοκρατία, ἣν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους παρενέβλεπεν, ἐγκατέλιπεν αὐτόν, διότι καὶ αὐτὸς ἐγκατέλιπε πᾶν ὅ τι δύναται νὰ εὐδαιμονίσῃ ἀληθῶς πᾶν ἔθνος· καὶ ἐν τῇ φιλαυτίᾳ αὐτοῦ ταύτη ἀπέλωτο. Ἡ διατεταραγμένη κατάστασις τῆς πολιτείας, ἣτις ἐστερήθη τοῦ ἀνθους τῶν πολιτῶν, εἶνε δεινὸς ἔλεγχος τῶν ὠφελιμάτων, ἅτινα τὸ γαλλικόν ἔθνος ἐδρέψατο ἐκ τῆς δόξης τῶν ὀπλων καὶ ἐκ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἡμίσεως τῆς Εὐρώπης. Ἀλλ' ἄρα γε μετὰ τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ναπολεονταίου δεσποτείας ἐν Εὐρώπῃ καὶ μετὰ τῆς πτώσεως αὐτοῦ συνεξηφραίνθησαν καὶ ἅπαντα τὰ βουλευμάτα καὶ πᾶσαι αἱ διατάξεις τοῦ κτίστου; Πάντως οὐχί. Εἰ καὶ ἐκκατομμύρια ἀνθρώπων καθόντων κατηρῶντο αὐτόν, οὐχί ἤττον ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ μένει ἀθάνατον κειμήλιον μεγαλείου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὑποκειμένον θαυμασμοῦ. Ὁ Ναπολέων σωματικῶς ἵσταται ἐν τῷ μεταίχμιῳ τοῦ δεκάτου ὄγδου καὶ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος· ἀλλὰ πνευματικῶς, κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς εἶνε κυρίως ὁ ἐνταφιαστῆς τῶν τοῦ μεσαιῶνος ἐξουσιῶν καὶ ἀρχῶν τῶν ἐλέφθεοῦ συντηρουμένων καὶ ὁ ἀληθὴς δημεγέρτης τυράννου γλαυμῶδα περιβεβλημένος. Δι' αὐτοῦ τὰ ἔθνη προήχθησαν

δι' αἰματηρᾶς μὲν, ἀλλὰ ταχείας ὁδοῦ εἰς γνῶσιν καὶ ἑαυτῶν καὶ ὧν εἶχον ἀνάγκην. Δι' αὐτοῦ τὰ κατεπτοημένα ἔθνη παρωμῆθησαν εἰς ἀποβολὴν περιοριστικῶν θεωριῶν, καταπιεστικῶν διατάξεων καὶ βαρῶν, ἀγενῶν σχέσεων καὶ ἠθῶν, τῆς σκωρίας ταύτης τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἐγένοντο δεκτικὰ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας, ὑπὲρ προόδου, ὑπὲρ παντὸς ὑψηλοῦ καὶ πάσης μεγαλοπραγμοσύνης. Ἀνευ τῆς γαλλικῆς επαναστάσεως καὶ τοῦ Ναπολέοντος εἰσέει τῶς ἔθνη θὰ ἔμενον ὑπὸ τὸ κράτος τῶν βραδῶν καὶ πνευματικῶς καὶ σωματικῶς καταπιεζόντων φρονιμάτων καὶ ταπεινῶν ἐθνικῶν σχέσεων τῶν παρελθόντων αἰώνων. Οὐδεὶς οὐδέποτε τυράννος ἀνέτρεψεν ἄρδην τὰς ρίζας τῆς τυραννίας. Καὶ ὡς τυράννος μὲν δοξομανῆς ἐπεσον ὁ υἱὸς τῆς Κορσίδος Λαίτιτιος· ἀλλ' ὡς τυράννος δημεγέρτης θὰ ζῇ εἰς αἰῶνα ἐν ἅπαντα. Ὁ Ναπολέων μετ' Ἀλέξανδρον εἶνε ὁ μέγιστος τῶν ἐθνοκράτῶν.»

Χαρακτηρισμός Γεωργίου Γ' τῆς Ἀγγλίας. «Οὐδεμία τῶν βασιλείων τῆς Ἀγγλίας εἶνε τόσῳ ποικίλη καὶ ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς τοῦ κράτους καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς, ὅσῳ ἡ τοῦ Γεωργίου Γ'. Καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὡς πρόσωπον ἔχον ἐν τῷ κράτει ἐμφανίζεται ποικιλώτατος. Ὁ Γεώργιος ἦν εὐσεβὴς, δίκαιος, ἐνάρετος, ἐπρόσταυτε τὴν παιδείαν, τὰς τέχνας, τὴν θρησκείαν· ἐφρόντιζε περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῶν αὐτοῦ ὑπηκόων ἐπιθυμῶν ἵνα πᾶς ἔχῃ ἀντίτυπον τῆς ἀγίας Γραφῆς· ἦν φιλόστοργος, φιλόφρων, φιλόσοφος, ἄπλοος τῶν τρόπων, εὐλακρὴς καὶ ἀκεραιότατος τὸν χαρακτῆρα. Ἐν δυσχερῶσιν περιστάσεσιν ἦν ἐπινοητικὸς, κατενόει τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων ἀκριβῶς· ἐγένωσκεν ἵνα τοὺς ἀρίστους πολιτικούς ἐκλέγῃ καὶ λαμβάνῃ καὶ διδῇ ἐν δέοντι τὰς ὠφελιμωτάτας τῶν συμβουλῶν· ἦν ἐπιεικὴς κριτὴς τῶν ἀκατανότων καὶ δίκαιος κριτὴς ἀμείβων ἐκάστῳ τὸ ὀφειλόμενον. Ἀλλ' αὐτὸς οὐτος ὁ βασιλεὺς ἦν ἰσχυρογνώμων, αὐστηρὸς κριτὴς, ἀμετάπειστος ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν καίπερ διαβλέπων τὸ μέλλον νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἐπιμονῆς αὐτοῦ κακὸν κινδύνους προφανεστάτους ἢ οὐδὲ ὁδῶς διέκρινεν ἢ ἐν τῇ ἐπιμονῇ αὐτοῦ καὶ βλέπων ἐπικειμένους οὐδὲν ἐπραττε πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῶν· ἐνίστε ἦν ὄλω ἀνελεύθερος, δεσποτικὸς, οὐ ἕνεκα καὶ πολλὰ τετραχὰ ἐγένοντο ἐν τῷ κράτει καὶ ἡ Ἀμερικὴ τελῶς ἀπεσπάρθη. Ὁ Γεώργιος Γ' ἦν Λυγκεὺς καὶ τυφλός, συνετώτατος καὶ παρὰ φρον. Ὁ βίος τοῦ Γεωργίου ἦν ὄντως εἰκὼν τῆς φυσικῆς διπλάσεως καὶ καταστάσεως τοῦ σώματος καὶ πνεύματος αὐτοῦ. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς εἶχεν ὑγιᾶ τὴν ὄρασιν, ἐπὶ δὲ μακρὸν χρόνον ἦν ἡμίτυφλος καὶ ἐπὶ ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἦν ἐντελὸς τυφλός. Οἷα τὰ ὄμματα τοῦ σώματος, τοιαῦτα καὶ τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἦν ἐπὶ μακρὸν ὑγιᾶς τὰς φρένας, ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑγιᾶς καὶ παρὰ φρον ἐναλλαχῶς, περὶ δὲ τὸ ἐν ὄγδον (1810-1820) τοῦ βίου αὐτοῦ ἦν ἐντελὸς παρὰ φρον καὶ οὕτω παρὰ φρον ἐχῶν τὰς φρένας κατὰ τὴν

ὄρα εἰς τὸν τάφον. Ἐντεῦθεν δύναται τις νὰ παραστήσῃ τὰ σκέμματα καὶ τὰ ἔργα τοῦ Γεωργίου τὰ μὲν ὡς ἀνθρώπου συνετοῦ καὶ ὀξυδερκοῦς, τὰ δὲ ὡς ὑπομνησίου καὶ ὑποπαρὰ φροντος καὶ τυφλοῦ. Κατὰ ταῦτα ἠδύνατό τις νὰ διέλθῃ καὶ τὴν μακρὰν βασιλείαν τοῦ πολυπαθοῦς τούτου βασιλέως εἰς τρεῖς περιόδους κατὰ τὰς τρεῖς πνευματικὰς τε καὶ σωματικὰς καταστάσεις αὐτοῦ.»

Χαρακτηρισμός Ἀγγλίας. «Οὕτω δὲ ἡ Ἀγγλία ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν, νοτιῶν καὶ δυτικῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς ἐπάτησε τὸν πῶδα ἀσπιδῶς· Ὑπελείπετο μόνον τὸ κυριώτατον αὐτῆς μέρος ἡ Αἴγυπτος. Καὶ ταύτη δὲ δέσποινά γενομένη κατέχει τὰς κλειδὰς τῆς τε Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς. Ἡ Ἀγγλία ἐν γένει διὰ τοῦ ἀποικίου αὐτῆς· συστήματος καὶ διὰ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἰσχύος πανταχοῦ τῆς γῆς ἔχει κράτος μέγιστον, ὅσον οὐδεμία ἄλλ' ἢ δύναμις. Τῶν μὲν ἄλλων δυνάμεων τὸ κράτος εἶνε τοπικόν, τὸ δὲ τῆς Ἀγγλίας παγκόσμιον. Τοῦτο δὲ στηρίζεται οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ στόλου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀποικίου συστήματος, δι' οὗ ἡ μητρόπολις ἐκτείνεται ἐπ' ἀπειρον διὰ τῶν θεσμῶν καὶ διὰ τῆς διοικήσεως καὶ ἰσχύος, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἐξκνέσσεται, διότι ἡ ἰσχύς αὐτῆς κραταιοῦται ἐν τε τῇ μητροπόλει καὶ ταῖς ἀποικίαις. Ἐν ἐκείνῃ μὲν διὰ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ διὰ τῆς παγκοσμίου βιομηχανίας, ἐν ταύταις δὲ διὰ τῶν προϊόντων καὶ ἐμπορευμάτων, καὶ ὅσον αὐταὶ παρὰ φρον ἐκτείνονται· ἐξ ἐκείνης ἀντιμετρήσῃ τὴν τιμὴν· τὰ τε τεχνουργημένα ἀνταποδίδουσι ὕλας ἀκκετηγαστοῦ ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς. Ἀλλὰ τὸ μέγιστον πάντων ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε τὸ ἀριστον πολιτεύμα καὶ ὁ ἀριστος ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος βίος, δι' ὧν συγκροτοῦνται τὰ ἔθνη. Μεγάλων χαρακτῆρων ἄνδρες, εὐσταθεῖς ἀκλονήτους ἐν τῇ πεποιθήσει, ἀτρέπτους φρένας ἔχοντας, φιλοσοφοῦντες (τὸ δὲ ἀθηναϊκόν) ἀνευ μαλακίας εὐρίσκει τις συνήθειαν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ εὐστάθεια τοῦ ἀγγλικῆς χαρακτῆρος ὑπάρχει ἐντετυπωμένη καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς σκέμμασιν αὐτοῦ. Ἡ δὲ τροπὴ γίνεται ἀνευ ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλὰ μετὰ βραδύτητος καὶ περινοίας. Ὁ Ἀγγλος εἶνε Σπαρτιατικὸς ἄμα καὶ Ἀθηναϊκός· ἔχει ἐκείνου τὴν εὐρωστικὴν καὶ σωματικὴν βώμην καὶ τὸ πολεμικόν καὶ στρατιωτικόν πλὴν τοῦ τροχέως, τοῦ δ' Ἀθηναίου τὸν ἐπιστημονικὸν καὶ φιλότεχνον νοῦν πλὴν τοῦ εὐεπιφόρου εἰς μεταβολάς. Εἶνε μᾶλλον μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν πάντοτε τὸ: «Πόλις ἀρχὴ παιδῶν τροφᾶ» καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ὡς ἐξετάζων τὰ κατ' ἀνθρώπον καὶ τὴν φύσιν ἐν τῇ πραγματικότητι ἢ τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ ταῦτα βυθίζει ὁ Ἀγγλος καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, αἵτινες παρ' αὐτῷ εἶνε οὐχί θεωρικαὶ καὶ ματαιολογικαί, ἀλλὰ παρὰ φρον ἀναγκαιοτάτος τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου· διὸ καὶ μόνον παρὰ τῶν Ἀγγλοῦν ἢ θρησκευτικῶν τελείων κυρίως τὸν ἐθνικὸν αὐτῆς προσημασμένον. Ἐ

θνος δ' ὑπὲρ ἔχεται ἀπρίξ τῶν κυρίων συστατικῶν τοῦ πολιτισμοῦ: τῆς θρησκείας, ἐπιστήμης καὶ τέχνης καὶ ἐν τούτοις τρεῖσι τούτοις ἀναπτυσσόμενον τηρεῖ τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν ψυχικὴν ἐκείνην ἀπάθειαν ἀνευ ἀκαίρου ἐνθουσιασμοῦ, ἣτις εἶνε ἀναγκαιοτάτη ἐν τε τῇ θεωρίᾳ καὶ πράξει, —δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀκμάζει καὶ ὅτι εἶνε τὸ τελειότερον τῶν ἐθνῶν;»

ΑΤΡΑΓΕΝΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδέ προηγούμενον ἀριθμόν).

III

—«Εἶμαι ἡ ψυχὴ τῆς νεάνιδος ἣτις κοιμᾶται τὸν αἰῶνα ὑπὸ τὸν σταυρὸν τοῦτον. ὦ! ἂν ἐγνωρίζες πόσον ἤμην ὠραία ὅταν ἔζων. Ἡ γλυκύτης τῶν γλυκῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ τῆς μακρᾶς ξανθῆς κόμης μου ὁ πλοῦτος καθίστων ἐπιβλητικώτερον τὴν θνητὴν καλλονήν μου, ἡ ὁποία τοὺς πάντας ἐμάγευε, τοὺς πάντας ἐσαγήνευε. Τόσον ὥστε ἔλεγον ὅτι ἦτο ζήτημα ἂν ἡ χάρις καὶ ἡ ἐκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν μου ἦσαν τι τὸ ὕλικόν· ἐπλησίαζε νὰ μορφωθῇ περὶ ἐμοῦ ἰδέα ὅτι ἤμην νηρηὶς τις τὸ ὀλιγώτερον.»

Καὶ εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὸ ἄνθος ἠρρυθρίασεν ὀλίγον ἐξ ἀιδήμονος μετριοφροσύνης, μεθ' ὃ ἐξηκολούθησε:

—«Μαντεύεις, ὦ κόρη ὅτι ὄλοι οἱ ὠρατοὶ νεοὶ με ἐπόθησαν, με ἠγάπησαν, ἀλλ' ἐγὼ οὐδένα, διότι πάντες ἐξετίμων ἐν ἐμοὶ μίαν καὶ μόνην ἀξίαν μου· τὴν ὕλικήν καλλονήν μου καὶ τὴν περὶ τὸ ἐνδύεσθαι κομψότητά μου. Οὐδεὶς ἠγάπησεν ἐμὲ αὐτήν, τὴν ψυχὴν μου, ἣτις ἔζη καὶ ζῆ, ἀλλὰ τὸ θνητὸν σῶμά μου. Εἰς μόνος μοὶ ἐφάνη πως ἀξίος μου, ἐκτιμῶν καὶ ἀγαπῶν τὸ ἐν ἐμοὶ ἠθικόν. . . . ἀλλὰ τὸν παρηγαγόνισα. . . . Καὶ ὅμως οὗτος εἶνε ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματός μου ἤλθε καὶ ἐφύτευσε τὴν ροδὴν αὐτὴν εἰς τὸν τάφον μου. Ἡ καρδίκα μου ἐν τούτοις διηνοίγεται εἰς ἔρωτα, ἐπὶ αὐτόν, εὐγενῆ, ὑψηλόν, ἰδεώδους αἰσθηματικότητος.

«Τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς ταύτην διήλθε τῆς πόλεως εἰς ἣν κατόικουν ὁ μέλλων φονεὺς μου

«Ὁρατὸς ἰππότης τὴν μορφήν, τὸ παράστημα καὶ τὴν ἀγωγὴν· ἀλλὰ. . . λιθὴν καρδίκα. Ἦτο καλλιτέχνης, διαπρεπὴς μουσικὸς καὶ ἐτραγωδοὶ θαυμασταί. Ὅλοι οἱ νεάνιδες καὶ γυναῖκες ἐξελιπάρουν τὸν ἔρωτά του.

«Τὸν ἠγάπησα.

«Ὅταν μοὶ ἐνεπιστεύθη τὸ ἐρωτικὸν μυστικόν του ἐθλίβην βαθύτατα. Ἐτόλμησα νὰ παρατηρήσω εἰς ἐμαυτήν, ὅτι ὁ ὠρατὸς καλλιτέχνης δὲν συνειθίζε νὰ νυμφεύηται: τὰς κόρας ὅσας ἠγάπα. Ἀλλὰ τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος, τόσον εἶχε

κυριεύσει τὰς ὑλικὰς μου αἰσθήσεις, ὥστε εἰς τῆς ψυχῆς μου τὰς σωματικὰς νοουθεσίας ἢ ὑλικὴ μου ὑπόστασις ἀντέταξε πείσμα καὶ ἀπειθείαν: «Καὶ ἐπὶ τέλους τί με μέλει;» ἀντίειπον· «ὡς γίνω ἐπὶ μίαν ὥραν μίαν Μαργαρίτα ἢ μίαν Τουλιέττα ὅταν ἔχω αὐτὸν Φάουστ ἢ Ρωμπίον, καὶ τοῦτο εἶνε δι' ἐμὲ εὐτυχία ἐπαρκὴς νὰ πληρώσῃ τὴν ὑπερξίν μου ὄλην.

«Ὡ τῆς ἀφροσύνης μου! Δέν μοι ἔλαχε δυστυχῶς κληρὸς Μαργαρίτας ἢ Τουλιέττας, ἀλλὰ ὁ τῆς Ὁφελίας... καὶ ἀπέθανον.

«Ὅταν πλέον δὲν εἶχόν τι ἕτερον ὅπως μοῦ ἀρπάσῃ, ὁ ἱππότης μου ἀνεχώρησε καὶ ἐπειδὴ τὸν ἠνώχλων δι' ἱκετευτικῶν ἐπιστολῶν, ὅπως ἀπαλλαγῇ μοὶ ἐμήνυσεν ὅτι θὰ ἐπανεέλθῃ καὶ ἡλιπία. Αἱ ἐπιστολαὶ του ὅμως ἤρχισαν νὰ γίνωνται ἀρκιότερα καὶ βραχυτέρα ἀπὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα.

«Ἔως οὐ μίαν ἡμέραν μὲ πρήγγειλε: «νὰ παύσω πλέον προκαλοῦσα τὴν ἀηθίαν του διὰ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἐλπίδων μου.»

«Δέν ἐπέμεινα πλέον.

«Ἐκλυσσα, ἀπηλιπίστην, ἐσπαράχθην, ἔως οὐ τακτίσαν ἐκ τῆς ὀδύνης μ' ἐσάρωσεν ὁ θάνατος ἀπὸ τῆς χορείας τῶν ζώντων, ὅπως σαρόνει ὁ χειμῶν τὰ ὀμώματά μοι φυτὰ τῶν λειμώνων καὶ μίαν ἡμέραν δακρύνοντες καὶ βραυαλγούντες οἱ γονεῖς μου μ' ἐνεταφίασαν ἐδῶ, πρὸς μεγίστην, συμπεράνω, χωρὴν τοῦ ἀπίστου ἐραστοῦ μου.»

IV

Τὸ ἄνθος ἔπαυσε πλέον νὰ λαλῇ.

Ἡ Λουκιανὴ συγκεκινημένη καὶ καταβεβλημένη ἐκ τῆς ὀμολογίας τοῦ ἄνθους, ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἀορίστως διαγραφομένην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς τὴν περικαλλῆ καὶ συμπαθῶς ὡρὰν μορφήν τῆς «Ἀτραγένης» καὶ δειλία ψυχρὰ ἐκυριεύσε τὴν ψυχὴν τῆς, ἦν ἐκορύφου ἢ μόνωσις καὶ ὁ τόπος.

Διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ὀδυνηροῦ ὄνειρου, θλιθερὰ δὲ προκίσθησις περὶ ἐπαπειλοῦσης αὐτὴν συμφορᾶς ἐδέσποζε τὸ τεταραγμένον αὐτῆς πνεῦμα. «Ὅτε ὁ ἐσπερινὸς κῶδων τοῦ κοιμητηρίου ἀντηχῆσαι, ἐξήγειρεν αὐτήν, ἦτο ἡ ὥρα καθ' ἣν οἱ νεκροὶ ἀποτείνουσι τὸ νύκτιον χαῖρε εἰς τοὺς ζῶντας.

Ἡ μνήμη τῆς ἤρχισε νὰ λειτουργῇ καὶ ἐνεθυμήθη τὴν συμφωνηθεῖσαν μετὰ τοῦ Πέτρου συνάντησιν διὰ τὴν ἐσπερινὴν εἰς τὸ δάσος ἐκδρομὴν των. τὸ ὑποπτον τῆς ὥρας, τὴν μόνωσιν τῆς... καὶ ἀνεμιννήσκατο συγχρόνως τῶν λόγων τῆς ψυχῆς τῆς «Ἀτραγένης» καὶ τρόμος κατελάμβανεν αὐτήν.

Πρὸς στιγμὴν ἐδίστασε καὶ ἐφάνη λυπηθεῖσα ὅτι ἠδίκησεν ἐνδομύχως τὸν Πέτρον. Ἄλλ' ἢ ἐντύπωσις τῶν λόγων τῆς «Ἀτραγένης», ὡς μαντεύει χρησμὸς φοβερός, ἐπῆλθε σφοδρότερα εἰς τὸ πνεῦμά τῆς καὶ κατίσχυσε παντὸς ἐνδοιασμοῦ.

Ἡγέρθη ἀποτόμως καὶ σπεύσασα ἐξῆλθε τοῦ κοιμητηρίου, διευθυνομένη πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ δάσους, ἔνθα ὁ Πέτρος, ἀνυπόμονος, τὴν ἀνέμενε νὰ φανῇ.

— Τέλος πάντων! ἀνέκραξεν οὗτος μετ' ἐναγωνίου πόθου. Διατί ἐβράδυνες, φιλάττη μου; Ἄγωνεν λοιπόν, νὰ προφθάσωμεν νὰ δρέψωμεν ὀλίγα ἄνθη καὶ νὰ κόψωμεν ὀλίγα χαμοκέρασα πρὶν ἐπέλθῃ ἡ νύξ.

Ἄλλ' ἐκείνη, ἀκίνητος, τῷ ἔρριψε πρᾶγμα τι στίλβον καί: — Λάβε τὸν δακτύλιόν σου, τῷ λέγει.... Καὶ χαῖρε!... Ἡ «Ἀτραγένη» ἐγκαίρως μὲ ἔσωσε.

Καὶ εἰπούσα ταῦτα, ἀφίνει ἐμβρόντητον τὸν Πέτρον, ὅστις ἄλλα ἀπὸ τῆς νυκτερινῆς ἐν τῷ δάσει ἐκδρομῆς ἠλπίζει καὶ ἔβλεπεν αἰφνης ματαιούμενα τὰ σχέδιά του, καὶ σπεύδει εἰς τὸ πατρικὸν τῆς ἀσυλον.

Ἐκτοτε οὐδέποτε πλέον ἐπανεῖδον ἀλλήλους, ἢ δὲ Λουκιανὴ, εὐγνωμονούσα εἰς τὴν «Ἀτραγένην», φέρει πάντοτε τὸ ὀμώμωμον ἄνθος ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς.

Ὁ Πέτρος ἐπαρηγορήθη ταχύτατα εἰς τὴν ἀγκάλην ἄλλης, καταρώμενος ἅπαν τὸ φυτικὸν βασίλειον.

(Ἐκ τοῦ Γαλιτικοῦ)

ΚΑΡΜΕΛΑ

Τὸ συμβᾶν ὅπερ θὰ διηγηθῶ ἔλαβε χώραν ἐν τινι μικρῇ νήσῳ ἐξήκοντα ὡς ἑγγιστα μίλια ἀπέχουσα τῆς Σικελίας. Ἐπ' αὐτῆς ἐν μόνον ὑπάρχει χωρίον, οὐ πλείους τῶν διαχιλίων περιέχον κατοίκους, ἐν οἷς τετρακοσίους εἰς βαρῆα ἀναγκαστικὰ ἔργα καταδικασμένους. Τοῦτου ἕνεκα τὸ χωρίον ἦν ἔδρα στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος ἐκ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν καὶ ἐνὸς κατωτέρου ἀξιωματικοῦ, κατὰ τριμηνίαν ἀλλάσσοντος. Οἱ στρατιῶται διῆγον ἐκεῖ βίον λίαν εὐχάριστον, ἕνεκα τῶν ἐξῆς ἰδίως λόγων, ὅτι, πλὴν τῆς φυλακῆς τοῦ στρατῶνος καὶ τῆς εἰρκτῆς, ἐπιθεωρήσεώς τινος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου καὶ μικρῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γυμνασίων, οὐδὲν ἀπησχόλει αὐτοὺς ἢ δὲ φιάλη τοῦ οἴνου καὶ ἐκλεκτοῦ ἐπιμάτου ἀντὶ τεσσάρων μόνον σελδίων. Δέν ὀμιλῶ περὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ ὅστις ἐκείνητος ἀπερίοριστον ἐλευθερίαν, καὶ ἐτέρπετο λέγων! — Εἶμαι ὁ γενικὸς διοικητὴς ὄλων τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου. — Εἶχεν ὑπὸ τὴν διάθεσίν του δύο φύλακας ὡς ὑπαλλήλους τοῦ ἐν τῇ πλατείᾳ, στρατιωτικοῦ γραφείου ὡραίαν κατοικίαν δωρεὰν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου διήρχετο τὰς πρωινὰς ὥρας θηρεῖων ἀνὰ τὰ ἔρη, τὴν μετὰ μεσημβρίαν ἐν μικρῷ ἀναγνωστηρίῳ μετὰ τῶν προύχοντων τοῦ χωρίου, καὶ τὴν ἐσπέραν ἐν λέμβῳ, καπνίζων ἐκλεκτὸν καπνόν, ἐνδεδυμένος κατὰ θέλησιν καὶ ἀρέσκειαν ἰδίαν, ἄνευ ἐνοχλήσεων, ἄνευ ἀνωτέρων, ἠτυχος καὶ εὐχαριστημένος ὡς ἐν Πάσχᾳ. Μεγίστην ὅμως ἠσθάνετο λύπην ἀνα-

λογιζόμενος ὅτι βίος τοσοῦτον εὐτυχῆς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν.

Τὸ χωρίον κεῖται ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχει μικρὸν λιμῆνα, ἐνῶ, τότε ἠγκηροβόλει κατὰ δεκαπενθήμερον τὸ ταχυδρομικὸν ἀτμόπλοιον τὸ ἐκτελοῦν τὴν γραμμὴν Τύνιδος—Δρεπάνου. Σπανίως δ' ἐθεῶντο ἄλλῃ πλοῖα. Τοσοῦτον σπανίως, ὥστε ἡ ἐμφάνισις τινος τοιοῦτου πρὸς τὸν λιμῆνα ἐκείνον διευθυνομένου ἐγένετο γνωστὴ εἰς τὸν τόπον διὰ διηνεκοῦς κωδωνοκουσίας, καὶ μέγα μέρος τῶν κατοίκων ἔτρεχεν πρὸς τὴν ἀκτὴν ὡς πρὸς ἑορτινόν τι θέαμα.

Ἡ θέα τοῦ χωρίου εἶνε τερπνοτάτη· τὸ κέντρον τῆς πλατείας, καθὼς εἰς πάντα τὰ χωρία, εἶνε διὰ τὸν λαόν ἐνεῖνον, ὅ,τι ἡ αὐλὴ εἰς τοὺς κατοίκους ἐν τῇ πόλει. Ἡ πλατεία αὕτη συνδέεται μετὰ τῆς ἀκτῆς διὰ τῆς κυρίας ὁδοῦ, εὐθείας, στενῆς καὶ μικρᾶς. Πάντα τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ καταστήματα ἐκείνο ἐν αὐτῇ ἵπάρχουν, ἢ τοῦλάχιστον ὑπῆρχον τότε δύο κερφεῖα. Εἰς τὸ μὲν ἐφίτων αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ κύριοι, εἰς τὸ ἄλλο ὁ λαός. Ἡ οἰκία ἐν ἣ κατῴκει ὁ διοικητὴς τοῦ ἀποσπάσματος ἐκείνο ἐν τῇ πλατείᾳ πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης· ἀπὸ τῶν παραθύρων δὲ τῶν δύο αὐτῆς δωματίων ἐφάνετο ὁ λιμῆν, μέγα μέρος τῆς ἀκτῆς, ἢ θαλάσσα καὶ τὰ μακρὰν ὄρη τῆς Σικελίας.

Τὴν νῆσον διατέμνουσιν ὄρη ἠραίστρια μετὰ πυκνῶν καὶ μεγάλων ῥητινωδῶν δένδρων.

Πρὸ τριῶν ἐτῶν, ὡραίαν τοῦ ἀπριλίου πρωῖαν, τὸ ταχυδρομικὸν ἀτμόπλοιον διευθυνόμενον εἰς Τύνιδᾳ, ἔρριψε τὴν ἄγκυραν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ λιμένος τοῦ μικροῦ ἐκείνου μέρους. Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐμφανίσεως ὁ κῶδων ἤγει ἀδιακόπως, ἄπας δὲ ὁ λαὸς εἶχε ἄρχει πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης· διεκρίνοντο ὁ διοικητὴς τοῦ ἀποσπάσματος, οἱ στρατιῶται, ὁ σύνδικος, ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν δημοσίαν ἀρχαίαν, ὁ εἰσπρακτωρ, ὁ ἐρημέριος, ὁ ἀρχηγὸς τῶν κερκενοφόρων, καὶ εἰς νέος στρατιωτικὸς ἰατρός· καταταχθεὶς ἐν τῷ ἀποσπάσματι διὰ τὴν ὑγιεινὴν ὑπηρεσίαν τῶν καταδικῶν Δύο λέμβοι ἐπλησίασαν τὸ σκάφος καὶ μετήνεγκον εἰς τὴν ζηρὰν τριῶν κῶδων δύο στρατιῶτας τοῦ πεζικοῦ καὶ ἓνα ἀξιωματικόν, ὡραῖον νεανίαν, λευκὸν ζανθὸν καὶ εὐγενοῦς ὄψεως, ὅστις σπρίγγας τὴν χεῖρα τοῦ συναδέλφου του, καὶ εὐχαριστήτως τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν φιλόφρονᾳ ὑποδοχὴν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον ἐπὶ κεραλῆς τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐν μέσῳ δύο περὶ ῥύγων περιέρχων. Μικρὸν μετὰ ταῦτα ὠδηγήθη εἰς τὴν προσωρισμένην δι' αὐτὸν κατοικίαν. Ἐνταῦθα ὁ ὑπηρετῶν τὸν ἀνχωροῦντα παρεκείχε τὰ τοῦ ταξιδίου, καὶ τοῦ ἐλθόντος ἐβούθη τὸν συναδέλφον του σπεύδοντα νὰ τακτοποιηθῇ, ἐν μίᾳ στιγμῇ τὰ πάντα ἦσαν ἑτοιμα.

Τὸ ἀποσπάσμα, ὅπερ ὄρεϊλε νὰ ἀπέλθῃ ἀνεχώρησε τὴν ἰδίαν ἐσπέραν περὶ τὰς ἑπτὰ συνοδευθὲν εἰς τὸν λιμῆνα ὑπὸ τοῦ μόνοντος· ὁ δὲ ἀξιωματικὸς ἡμῶν, χαιρετίσας τὸν συναδέλφον του, ἀπετύρθη οἰκίᾳ καὶ κατεκλίθη εὐθὺς, διότι κεκ-

μηκῶς ἐκ τοῦ ταξιδίου καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας ἤσθάνετο μεγίστην ὕπνου ἀνάγκην.

II

Τὴν πρωῖαν τῆς ἐπομένης, μόλις ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, δέκα ἡμέρα ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐν τῇ πλατείᾳ ἠσθάνθη νὰ ἀπτηταί τις τοῦ φορέματός του. Ἐστρεψε καὶ εἶδε δύο βήματα μακρὰν αὐτοῦ, ὄρθικᾳ καὶ ἀκίνητον ἐν στάσει στρατιώτου χαιρετῶντος, νεανίδα μὲ τὴν κόμην ἐν ἀνωμαλίᾳ καὶ ἐν ἀποσυνθέσει τὸ ἐνδυμα, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ἰσχνὴν καὶ ὠραιοτάτην, ἣτις παρετήρει αὐτὸν μειδιῶσα, διὰ τῶν δύο μεγάλων αὐτῆς καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν.

—Τί θέλετε; ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ ἀξιωματικὸς ἐκπληκτος καὶ περιέργος.

Ἐκείνη οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐξηκολούθει μειδιῶσα καὶ κρατοῦσα τὴν χεῖρα τεταμένην πρὸς τὸ μέτωπον ἐν εἰδει στρατιωτικοῦ χαιρετισμοῦ.

Ὁ ἀξιωματικὸς συνέστειλε τοὺς ὤμους καὶ ἐχώρησεν πρὸς τὰ ἐμπρός· μετὰ ὀλίγα ὅμως βήματα ἠναγκάσθη νὰ στρέψῃ πάλιν τὸ πρόσωπον δι' ἣν καὶ ἀνωτέρω αἰτίαν. Καὶ εἶδεν αὐτὴν πάλιν ὄρθικᾳ παντοῦ καὶ ἐν προσοχῇ ὡς τινα ἐν γραμμῇ στρατιώτην.

—Τί θέλετε; — ἠρώτησεν ἐκ νέου.

Ἡ νεανὶς δεικνύουσα αὐτὸν διὰ τοῦ δείκτου τῷ εἶπε: —Θέλω σέ.—

—Ἐννοῶ —ἐσκέφθη — εἶνε τρελλή — καὶ ἐκβλῶν τοῦ θυλακίου τῇ προσέφερε κεράτια τινα, ποιῶν αὐτῇ σημειῶν νὰ ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ἐκείνη καμπτοῦσα πρὸς τὸ στήθος ἓνα βραχιόνα ὡς ἵνα ὑπερασπίσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς προτεινούσης αὐτῇ τὰ χρήματα ἐκράξεν ἐκ νέου. —Θέλω σέ.—

Καὶ λαμβάνουσα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν κόμην καὶ ὑπτουσα διὰ τῶν ποδῶν τὸ ἔδαφος ἤρχισε μεμψιμοιροῦσα σιγῇ καὶ μονοτόνως, ὡς τὰ παιδιὰ ἄτινα προσποιῶνται ὅτι κλαίουσι. Καὶ τὸ πλῆθος περὶξ ἐγένετο. Ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὴν νεανίδα, εἶτα τὸ πλῆθος καὶ ἠρώτητο βραδύως εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ τῆς ὀδηγούσης πρὸς τὸν λιμῆνα, ἦκουσεν ὀπισθεν βῆμα ταχὺ καὶ ἐκκρόνον, ὡσεὶ ἔτρεχε τις ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν, καὶ ἐνῶ ἔμελλε νὰ στραφῇ, σιγηλῇ φωνῇ τῷ ἐπιθύρισε μὲ ἀλλόκοτον τόνον εἰς τὸ οὖς. —Θησαυρὲ μου! —

—Ἄλλ' ἐπὶ τέλους, — ἀνέκραξεν ὁ ἀξιωματικὸς τότε ὀργισθεὶς καὶ στραφεὶς ταχὺ πρὸς τὴν κορασίδα, ἣτις εἶχεν ὀπισθοχωρήσει μικρὸν φοβηθεῖσα, — ἀφῆσάτε με ἤσυχον. Μακρὸν ἦτε. Ἐννοεῖτε; —

Ἐκείνη συνωφρῶθη ἐκ λύπης, εἶτα ἐμειδίασεν, ἐποίησε μικρὸν βῆμα, καὶ μηκύνουσα τὴν χεῖρα ὡς διὰ τινα φιλοφρόνησιν τῷ ἀξιωματικῷ ὅστις ἀπεμακρύνθη ταχέως, ἐπιθύρισε. —Μὴ ὀργήζηται, κύριε διοικητά.

— Μακρόνθητι, σοί λέγω.

— ... Σὺ εἶσαι ὁ θεσσαυρός μου.

— Μακρόνθητι, ἢ καλῶ τούτῳ στρατιώτῃ καὶ σὲ φυλακίζουσι. — Καὶ εἰδείξεν τινὰς στρατιώτας οἵτινες ἴσταντο ἐν τινὶ γωνίᾳ. Ἡ δυστυχὴς τότε ἀπεμακρόνθη μετὰ θλίψεως, μετὰ τὸ πρόσωπον πάντοτε πρὸς αὐτόν, μηκύνουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸν τραχῆλον καὶ ἐπαναλαμβάνουσα διὰ τῶν ἄκρων τῶν χειλέων. — Θεσσαυρὲ μου. —

— Κρίμα! — ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ διοικητὴς διερχόμενος τὴν ὁδὸν τοῦ λιμένος. — εἶνε τὸσφω χριστά! —

Ἦν ὄρασις ἀληθῆς. Θευμασιον πρότυπον τῆς γενναίας καὶ ἀλαζόνης ὀρασιότητος τῶν σικελῶν γυναικῶν, αἵτινες δι' ἐνὸς μόνου τῶν μακρῶν ἐκείνων καὶ ἀτενῶν βλέμματων, αἴτινα φαίνεται ὅτι ἔρουσιν ἐν ταῖς καρδίαις, λαμβάνουσαι ἴσην τῇ ὄψῃ παραχρῆμα φλόγωσιν. Εἶχε τὴν κόμην καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας ὡς τὴν νύκτα, τὸ μέτωπον εὐρὺ καὶ σκεπτικόν, καὶ τὰς κινήσεις τῶν χειλέων εὐθείας καὶ πλήρεις δυναμείας καὶ ζωῆς. Ἡ φωνὴ τῆς ὀλίγον βραχνῆ, καὶ ὁ γέλωτος τῆς πασσαυθιῆς μετὰ τὸν γέλωτα ἐκράτει ἠμιανοικτα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ στόμα.

III

— Διατὶ δὲν περιορίζουσαι αὐτήν; — ἠρώτα τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐσπέραν ὁ ἀξιωματικὸς τὸν ἱατρὸν, εἰσερχόμενος μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ καφενεῖον, ἄφου διηγῆθη αὐτῷ τὰ συμβάντα τῆς πρωίας.

— Καὶ ποῦ θέλετε νὰ περιορίσωσαι αὐτήν; — ἀπεκρίθη ὁ ἱατρός. — Ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἐν Σικελίᾳ, ἔμεινε πλέον τοῦ ἐνὸς ἔτους, διατρεφόμενη δι' ἐξόδων τοῦ δημαρχείου ἄφου ἡμῶς εἶδον ὅτι καὶ ὁ χρόνος ἀπώλυτο καὶ τὸ χρῆμα μάτην ἀνηλίσκετο, ἀπέστειλαν αὐτήν οἰκασθε. Μικρὸν ἢ οὐδὲν ἠλπίζετο τὸ εἶχον εἰπεῖ ἐκεῖ οἱ ἱατροὶ. Ἐνταῦθα τοὐλάχιστον εἶνε ἐλευθέρῃ ὡς ὁ ἀῆρ, ἢ δύστινος; καὶ ἀρῆξαν αὐτὴν οὕτω δικαίως διότι, πλην τῶν στρατιωτικῶν, οὐδὲν ἔνοχλεῖ.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἠρώτησε δικατὶ μόνον τοὺς στρατιωτικούς ἐνοχλεῖ.

— Εἶναι ἱστορία ὅπως οὐν ἀμφίβολος. Ἐκαστὸς διηγῆται ὡς αὐτὸς βούληται, ἰδίως ὁ λαός, εἰς τὸν ὅποιον ἢ ἀπλῆ καὶ καθαρῆ ἀλήθεια δὲν ἀρκεῖ, καὶ ἀπαιτεῖται νὰ προστεθῇ καὶ ἰδιον. Τὸ πιθανώτερον ὅμως, τὸ καὶ ὑπὸ τῶν ὀλίγων τοῦ τόπου κυρίων ἡμολογούμενον, θὰ ἦτο τὸ ἐξῆς. Πρὸ τριῶν ἐτῶν, εἰς ἀξιωματικὸς ὅστις ἦν διοικητὴς τοῦ ἀποσπασματός ὅπως ὑμεῖς σήμερον, ὠρασίωτος νεανίας, ὅστις ἐκίχηρε καὶ ἦδεν ὡς εἰς ἄγγελος, ἠγάπησε τὴν νεανίδα ταύτην, ἢ ὅποια ἦτο καὶ εἶνε καὶ σήμερον ἀκόμη ἢ ὠρασιότερα τοῦ χωρίου.

— Ὁρασίωτος ἀληθῆς — διεκόψεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Καὶ ἡ νεανίς, φυσικῶς μικρὸν ἐκ τῆς ὠραίας αὐτοῦ φωνῆς, διότι ἐνταῦθα ἠγαπήσει ὑπερμέτρως τὴν μουσικὴν, μικρὸν ἐκ τῆς γρηθείας τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ ὡς διοικητοῦ ὄλων τῶν στρατιωτικῶν τῆς νήσου δυνάμεων, καὶ κυρίως διότι ἦτο ὠραίος, τὸν ἠγάπησε καὶ ἐκείνη. Ἀλλὰ πῶς! Δι' ἐρωτος ἐγ-

χωρίου, μετὰ ἐνοσητῆ φλογώτεως, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὅποιαν αὐτὴ λάβει τῶν ἠρασιείων εἶνε μηδὲν ζηλοτυπίας, πασσαυθί, μανίας, πρᾶγματτα τραχικά. Ἐκ τῆς οικογενείας αὐτῆς δὲν ἔμενε ἐμὴ ἢ μήτηρ μόνη, δυστυχὴς γυνὴ φαντασθῆτε λοιπὸν τὴν ἐλευθερίαν. ... Καὶ τὸ χωρίον ἔμορμυρίζε' πλην καὶ περιστατικῆς ἐχουσιν ἀποδείξει τὸ ἀπατηλὸν τῶν ὑποψιῶν, συγχωρητέων ἄλλως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαγωγὴν τῆς νεανίδος τὸσον ὥστε πάντες ἦδη πιστεύουσι καὶ βεβαίως τοῦτο.

Ἀλλὰ τοιοῦτος ὁ κόσμος. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς τῇ εἶχεν ὑποσχθῆ νὰ τὴν νυμφεῦθαι καὶ ἐκείνη εἶχε πιστεύσει καὶ ἔχαιρεν ὑπὲρ ξαν στυγμῆ, λέγεται, καθ' ἂς ἡ διανοητικὴ αὐτῆς κατάστασις παρεῖχεν οὐ μικροὺς φόβους. Καὶ τὸ πιστεῖω. Τὶς δύναται νὰ γνωρίζῃ μέχρι τίνας βαθμοῦ φθάνει ὁ ἔρωτος τῶν τοιαύτης φύσεως γυναικῶν; Ἡμέραν τινὰ ἂν δὲν τῇ ἀπέσπων τῶν χειρῶν γυναικῆ τὴν ἐξουλοτύπει, Κύριος εἶδε πῶς αὐτὴ ἐκείθεν θὰ ἐξήρχετο. Καὶ τοῦτο δὲν συνέβη ἀπαξ.

Ἀλοίμονες εἰς τὴν γυναῖκα ἧτις διερχομένη ἤθελε στρέψαι τὰ βλέμματα πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἢ παρατηρήσει συναντήσασα αὐτόν. Ἐφθασεν ἐν τέλει ἡ ἡμέρα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἀποσπασματος ὁ ἀξιωματικὸς ὑποσχθῆ ὅτι ἤθελεν ἐπιστρέψαι μετὰ ἓνα δυο μῆνας, ἢ νεανίαν τὸν ἐπίστευσε, καὶ αὐτὸς ἀπῆλθε καὶ δὲν ἐβρῆκε πλέον. Ἡ δυστυχὴς ἠσθένησεν.

Ἴσως ἀνακρινόμενος καὶ ἀποβάλλουσα μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν ἐλπίδα ἧτις τῇ ἔμενε, θὰ κατώρθου νὰ λησμονήσῃ ἀλλὰ πρὶν συνελθῆ τῆς ἀσθενείας, ἐμαθεν, ἀγνώστως, ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ὑπανδρευθῆ. Τὸ κτύπημα ὡς ἀπροσδόκητον ἦν τρομερόν. Παρεφρόνησεν. Ἴδου ἡ ἱστορία.

— Καὶ ἔπειτα; —

— Ἐσταλή ὡς σὰς εἶπον εἰς Σικελίαν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ἐπέστρεψεν ἐκείθεν καὶ εἶνε ἤδη πλέον τοῦ ἐτους ἐνταῦθα.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐμφανισθεῖς ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ καφενεῖου στρατιώτης ἐζήτησε τὸν ἱατρὸν.

— Ἐθ' σὰς εἶπω τὰ λοιπὰ κατόπι.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐγειρόμενος νὰ χαίρει τὸν ἀπερχόμενον ἱατρὸν, προσέκρουσε σφοδρῶς διὰ τῆς σπάθης εἰς τὴν τράπεζαν ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἠκούσθη ἐκ τῆς πλατείας φωνή. — Τὸν ἤκουσα, τὸν ἤκουσα! Εἶνε ἐκεῖ μέσα! Καὶ συγγνώμης ἐφάνη ἢ τρελλῆ ἐν τῷ κατωφλίῳ.

— Ἀποπέμψατέ τὴν! — ἐκραζεν ὁ ἀξιωματικὸς, ἐγερθεῖς μετὰ ζωηρότητος ὡσεὶ ὠθήθη ὑπ' ἐλαττήριον ἢ νεανίαν ἀπεπέμψθη.

— Ἐθ' ὑπάγω νὰ τὸν περιμένω οἶκον! — ἠκούετο λέγουσα ἐνῶ ἀπεμακρόνετο. — Ἐθ' ὑπάγω νὰ τὸν περιμένω οἶκον τὸν ἀξιωματικόν μου! —

IV

Ἡ μήτηρ τῆς Κικυμίας κατοῦσε οἰκίσκον ἐν τῇ ἐσχάτῃ τοῦ χωρίου κείνου, μετὰ δύο-τριῶν χωρικῶν οικογενειῶν, καὶ εἶχε εὐτελεῶς βραβεύσει. Κατὰ τὰ πρῶτα τῆς μανίας τῆς θυγατρὸς αὐτῆς εἶχε, τῇ ἐπέτελλον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν βοηθήματα τινὰ παρὰ τῶν πολλῶν εὐκαταστατων τοῦ τόπου οἰ-

κογενειῶν ἀπὸ τίνος ἄνω καὶ ταῦτα ἐπαύσαν. Οἱ ἀγαθοποιοὶ εἶχον ἴδει ὅτι αἱ συνδρομαὶ τῶν ἀπέβαινον ὄλους ἀνωφελεῖς, διότι ἢ νεανίαν οὔτε νὰ κοιμηθῆ οὔτε νὰ φάγῃ οἶκος ἤθελεν, ἀλλ' οὐδὲ κατώρθου καὶ ἐπὶ ἐβδομάδα νὰ διατηρήσῃ ὀλόκληρον καινούργιον ἐνδυμα. Πόσον ἐκ τούτου ὑπέφερον ἢ μήτηρ, καὶ μετὰ τίνος ἐπιμόνου καρτερίας ἐπειρᾶτο καθ' ἑκάστην νὰ ἐπιτύχῃ τι παρὰ τῆς θυγατρὸς, εἶναι ἀδύνατον νὰ βρῆθῇ ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνωφελεῖς. Ἐνίοτε μετὰ πολλὰς παρακλήσεις, ἢ δυστυχῆς νεανίαν, ἀφίετο νὰ τῇ φορέσῃ νεὸν ἐνδυμα καὶ ἔπειτα αἴφνης ἐσχιζε καὶ μετεποιεῖ αὐτὸ εἰς βράκι. Ἄλλοτε μόλις ἐξεληθῆσιν τῶν χειρῶν τῆς μητρός ἐκτενισμένη, ἔθετεν ἐν μιᾷ στιγμῇ τὴν κόμην αὐτῆς ἐν μεγίστῃ ἀνωμαλίᾳ.

Μίγα μέρος τῆς ἡμέρας κατὰ συνήθειαν διήρχετο περιφερομένη ἀνά τὰ ὄρη τὰ μᾶλλον ἀπόκριμα καὶ ἔρημα, ποιούσα διαφόρους χειρονομίας, ἡμιλοῦσα μόνη καὶ γελῶσα ἠγνώστω. Πολλὰς οἱ καρδιοφόροι, διερχόμενοι τῶν μερῶν ἐκείνων, ἔβλεπον αὐτὴν μακρόθεν ἐπιδεικνύμενην εἰς κατασκευὴν διὰ λίθων πυργιδίων ἢ ἀκίνητον καθημένην ἐπὶ τῆς κορυφῆς βράχου ἐστραμμένην πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ ἐκτάδην κατὰ γῆς κοιμημένην. Ἐάν τούτους ἔβλεπε, συνώθειεν αὐτοὺς διὰ τοῦ βλέμματός μέχρως οὐ ἠρακίζοντο, μὴ ἀποκρινόμενη οὔτε διὰ τῆς φωνῆς οὔτε διὰ χειρονομίαν οὔτε διὰ μειδιάματος εἰς οἰαυτὸ καὶ ἂν ἀπέτεινον αὐτῇ λέξιν. Σπανίως ποτέ, ὅτε οὔτοι εἶχον ἤδη πολὺ μακρόνθη, προσεποιεῖτο δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ὅτι πυροβολεῖ κατ' αὐτῶν πάντοτε ὅμως μετὰ πρόσωπον σοβαρὸν. Οὕτω μετὰ τῶν στρατιωτῶν, μετ' ὧν οὐδεὶς ποτε εἶδεν αὐτὴν νὰ ἡμιλῆ ἢ γελᾷ. Διήρχετο πρὸ ἢ διὰ μέσου αὐτῶν χωρὶς νὰ ἀποκρίνεται λέξιν εἰς τοὺς ἀστεῖσμι; οἵτινες τῇ ἐζηλοτύποντο, χωρὶς νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τινὰ κατὰ πρόσωπον. Καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὴν ἐγγίξῃ ἢ νὰ ἀψηται τοῦ ἐνδύματός της, ἦτο ἱκανὴ νὰ τῇ ἀρήσῃ τὸν τύπον τῶν δακτύλων ἐπὶ τοῦ προσώπου.

Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ἦτο, ἐπὶ τῇ κρούσει τυμπάνου, ἔτρεγεν. Οἱ στρατιῶται ἐπορεύοντο εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ἐνεκα τῶν γυμνασίων, ἀκολουθούμενοι πάντοτε ὑπ' ἐκείνης. Ἐνῶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ ἐδίδον τὰ παραγγέλματα, ἀποσυρόμενη κατὰ μέρος ἐμμεῖτο μετὰ τῆς μεγαλειότητος σοβαρότητος τὰς κινήσεις τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰς τῶν ὄπλων διὰ μακρὰς βάρθους, ἐπαναλαμβάνουσα χαμηλὴ τῇ φωνῇ τὰ παραγγέλματα. Εἶτα αἴφνης βίπτουσα τὴν βάρθον ἐπορεύετο συβίζουσα περὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ, παρατηρούσα καὶ μειδιῶσα αὐτῷ προσφιλῶς καὶ κλοῦσα αὐτόν διὰ τῶν γλυκυτέρων ὀνομάτων, χαμηλοφώνως καὶ θέτουσα τὴν μίαν χεῖρα παρὰ τὸ στόμα ἵνα μὴ ἀκούσῃσιν ὅθεν οἱ στρατιῶται.

Ἐν τῷ χωρίῳ εὐρισκομένη ἔμενε πάντοτε ἐν τῇ πλατείᾳ πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐν μέσῳ κύκλου παιδιῶν εἰς τὰ ὅποια παντοίας παρεῖχε τέψεις. Ὅτε μὲν κατασκευάζουσα μέγαν κυλινδρὸν χάρτινον πῖλον, καὶ θέτουσα αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λοζῶς ἐπ' αὐτοῦ δὲ μεγάλην βάρθον, ἐμμεῖτο τὸ βάδισμα τοῦ συνδικίου τονθορίζουσα διὰ τῆς βίνος. Ἄλλοτε μέ-

τινας ἐκ χάρτου καρπίδας ἐν τῇ κόμῃ τῶν ὀφθαλμοῦς πρὸς τὴν γῆν, τὸ στόμα συνεσφιγμένον, κινούσα ἐπὶ τοῦ στῆθους τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν ὡσεὶ ἐκράτει βίπιδιον καὶ ἀκκιζομένη ἐμμεῖτο τὰς γυναικῆς τῶν ὀλίγων κυρίων τοῦ χωρίου ὅταν ἐπορεύοντο τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἄλλοτε πάλιν εὐρούσα πρὸ τῆς θύρας τοῦ στρατωνος ὑπὸ στρατιώτου τινὸς βίφθεν πιλίδιον, ἔθετεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μέχρως τῶν ὠτων, ἐκρυπτεν ἐντὸς τὴν κόμην, εἶτα μετὰ τοὺς βραχίονας τεταμένους πρὸς τὸ πρόσωπον περὶ τὸ στόμα, περιήρχετο τὴν πλατείαν μετὰ βῆμα ρυθμικὸν μιμουμένη διὰ τῆς φωνῆς τὸν ἦχον τοῦ τυμπάνου, σοβαρὰ, αὐστηρὰ. Ὅτι δῆποτε ὅμως καὶ ἂν ἐποίηε ἢ ἔλεγεν τὸ πλῆθος ἦδη παρὰ ποτε δὲν προσεῖχε τὰ παιδιὰ ἦσαν οἱ μόνον αὐτῆς θεαταί. Καὶ αἱ μητέρες προσεῖχον νὰ κρατῶσαι αὐτὰ μακρὰν, ἐπειδὴ ἡμέραν τινὰ παρὰ πᾶσαν αὐτῆς συνήθειαν καὶ τίς οἶδε διὰ τινὰ ἰδιοτροπίαν, εἶχε δράξει ὁκταεῖς παιδίον, τὸ ὠρασιώτερον τῶν αὐτῆς θεατῶν, καὶ τῷ εἶχε δώσει τὸσαῦτα καὶ τοσοῦτω μακρῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ τραχήλου φιλήματα, ὥστε ἐκείνο ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ φωνάζῃ ἐκ φόβου μὴ ἤθελε τὸ πνίξει.

Ἐνίοτε, καὶ τοῦτο σπανίως, εἰσήρχετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐγνουπέται, συνήθως τὰς χεῖρας καὶ ἐψέθιζε τινὰς λέξεις μετ' ὀλίγων ὅμως ἤρχιζε νὰ γελᾷ καὶ ἐλάμβανε στάσεις καὶ ἐποίηε χειρονομίας ἀλλοκότους τοσοῦτον, ὥστε ἠναγκάζοντο νὰ τὴν ἐκβάλλουσαι ἐκείθεν.

Εἶχεν ὠραίαν φωνὴν, καὶ ἐν ὑγιᾷ καταστάσει ἦδεν θεῖα ἀφ' ἢ ὅμως ἢ δυστυχῆς ἐτρέλλεθῆ, δὲν ἐπραττεν ἄλλο ἢ νὰ ψάλλῃ ἀκαλονίστως καὶ μονοτόνος, ὅταν κατὰ τὸ συνήθως ἴστατο ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς οἰκίας τῆς ἢ ὄρθια πρὸ τῶν ποδῶν τῆς κλίμακος τοῦ ἀξιωματικοῦ, τρώγουσα σύμα τῆς Ἰνδίας, ἀπερ ἦσαν, δυνάταίς νὰ εἰπῇ, ἢ μόνη αὐτῆς τροφή.

Εἶχε καὶ αὐτὴ τὰς ὄρας τῆς μελαγχολίας τῆς καθ' ἂς δὲν ὁμίλει οὐδ' ἐγέλα μετὰ τινὰ, οὔτε μετὰ τὰ παιδιὰ καὶ τότε κατὰ συνήθειαν ἐκάθητο πρὸ τῆς οἰκοθύρας μετὰ τὴν κεφαλὴν περιεπιγμένην ἐν τῷ περιζώματι ἢ τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ τοῦ ρινομακτροῦ, μὴ κινουμένη εἰς οὐδὲνα θόρυβον, μὴ προσέχουσα εἰς οὐδεμίαν πρόσκλησιν καὶ αὐτῆς εἶχε τῆς μητρός της. Ἀλλὰ τοῦτο συνέβαινε πολὺ σπανίως ἦτο πάντοτε σχεδὸν εὐθυμῶς.

Εἰς τοὺς στρατιώτας, ὡς εἶπον, οὐδὴ ὅπως προσεῖχεν οὔτε κἂν παρετήρει αὐτοὺς ἐφύλασσε πάσας αὐτῆς τὰς φιλοπροσῆνας διὰ τοὺς ἀξιωματικούς. Δὲν ἐπεδαψίλευεν ὅμως αὐτὰς εἰς ὄλους μετὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου. Ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ νοσοκομείου ἐπιστροφῆς της τὸ ἀπόσπασμα εἶχεν ἀλλάξει πολλὰς, καὶ εἶχον ἔλθει ἀξιωματικοὶ πάσης ἡλικίας, ὄψεως καὶ κρᾶσεως. Ἐσημειώθη ὅτι εἰδείκνε πολὺ ζωηροτέρων συμπάθειαν διὰ τοὺς νεωτέρους, καὶ εἰς ὀλίγων ἔστω ἑτῶν διαφορὰν καὶ ἐγνωρίζε κάλλιστα νὰ διακρίνη τοὺς ὠραίους τῶν μὴ τοιοῦτων. Ἐνεκα τινῶν ἐξ αὐτῶν νέων, ὠραίων καὶ εὐγενῶν δυνάταί τις νὰ εἰπῇ ὅτι θὰ καθίστατο μανιακῆ, ἂν δὲν ἦτο τοιαύτη. Καὶ τις τούτων ἐπέδιωκε νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ προσποιούμενος ὅτ

έρωτεύεται και αγαπή αὐτὴν ἀληθῶς. λαθῶν ὅμως ἐπιπολαίως τὸ πρᾶγμα μετὰ τριῶν—τεσσάρων ἡμερῶν ἀποπείρας ἀπαυθίας εἶχε παραιτηθῆ. Ἐκείνη εἰς ἐκάστην ἀποτεινομένην αὐτῇ ἐρώτησιν ἢ αἰτησιν δὲν ἔλεγε μετ' ἀποφάσεως ἐν καὶ ἢ ὄχι στρογγύλον, διότι πιθανῶς νὰ μὴ ἴηται τί παρ' αὐτῆς ἀπῆλθον· ἀλλ' ἐξ ἐμφύτου σχεδὸν πάντοτε συνέστρεψε, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, τὰς χεῖρας, διεσταύρου τὰς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἐγέλα ἀλλόκοτον γέλωτα, καθὼς τὰ παιδία ἄτινα νομίζουσιν ὅτι θέλουσι νὰ τὰ ἀπατήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἤξευρουσιν εἰς τί, καὶ γελῶντα, προσπαθοῦσιν νὰ δειξωσιν ὅτι γνωρίζουσι τὴν αἰτίαν, μόνον καὶ μόνον ἵνα μάθωσιν αὐτήν. Ἄλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς στιγμαῖς, ἐμψυχούσα τὸ πρόσωπον καὶ λαμπρύνουσα τὸ βλέμμα, ἀπέκρυπτε τὴν ἐκυτῆς κατάστασιν καὶ ἦν ὠραιοτάτη. Ἐπιστεύετο ὅτι ἐν ἐκάστῳ ἀξιωματικῷ ὅστις τῇ ἤρσεκεν ἐνόμιζεν ὅτι ἐβλεπεν ἐκεῖνον ὅστις τὴν εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἐγκαταλείψει ἴσως δὲν ἦτο ἀληθές· διότι οὐδεμίαν οὐδέποτε ἐδῶκεν νύξιν. Λίαν συγχάνεις ἠρωτάτο ἢ τῇ ἐλέγετο τι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου· οὐδὲν ὅμως οὐδέποτε ἐδῶκε σημεῖον ὅτι ἐννοεῖ ἢ ἐνθυμεῖται τι ἠεροῦτο μετὰ προσηχῆς καὶ ἐγέλα. Ὅταν ἀπόπασμα τι ἀνεχώρει συνώθειεν αὐτὸ εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἐχαίρειζε τὸ πλοῖον ἀπομακρυνόμενον κινούσα ὑψηλὰ τὸ βινόμεκτρον· οὔτε ἐκλαίεν ὅμως οὐδὲ τι λύπης σημεῖον ἐδείκνυεν. Ἐπορεύετο ἵνα κάμη τὰς ἐρωτικὰς αὐτῆς προτάσεις εἰς τὸν νέον ἀξιωματικόν. Ὁ τελευταῖον ἐλθὼν ἐφαίνετο ὅτι τῇ ἤρσεκε πλέον πάντων τῶν ἄλλων.

V

Ὁ Ἰατρός ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν καὶ διηγήθη εἰς τὸν ἀξιωματικὸν πᾶν ὅτι ἀνωτέρω ἐλέγη· οὗτος ἐκραξε καὶ ἐκ δευτέρου.—Κρίμα εἶνε τόσῳ χαρίεσσα!—Βεβαίως, καὶ πόσω ἀλαζῶν καὶ εὐγενῆς φύσις ἐπρεπε νὰ ἦτο!—προσέθηκεν ὁ ἰατρός. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐξῆλθεν.

Ἡ νύξ εἶχε προχωρήσει καὶ ἐν τῇ πλατείᾳ δὲν ἐφαίνετο ψυχὴ ζῶσα. Ἡ οἰκία του ἐκεῖτο ὀπισθεν τοῦ καφενείου Διηθύνηθ ἐκεῖ θλιβερώς καὶ σχεδὸν ἀκουσίως.—Θὰ ἦνε ἐκεῖ,—ἐλεγε κατ' ἐαυτὸν, μηκύνων τὸν τραχύλον καὶ στρέφων δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τὴν κεφαλὴν, ἵνα ἴδῃ ἂν τις ἦν ἐν τῇ θύρᾳ πλὴν ἀνοφελῶς, διότι ἦτο βαθύ σκοτός. Καὶ ἐχώρει ἐμπρὸς ἡρέμα, ἰστάμενος, ἔρπων, ἀγωνιζόμενος...—Ἐὰν ἤξευρον ὅτι ἐκεῖ εἶνε εἰς λ. στήθους ὅστις μὲ περιμένει μετὰ τὴν μάχαιραν ἐν χερσίν,—ἐσκέθη—μοὶ φαίνεται ὅτι προὔχουσαν ἀνδρείοτερον καὶ προθυμότερον—καὶ μετ' ἀποφάσεως ἐποιήσατο ὀλίγη βήματα ὀπισθεν.—Ἄ! ἰδοὺ αὐτὴ ἐκεῖ.—Τὴν εἶχεν ἴδειν ἐκείνη ἐπὶ βαθμίδος πρὸ τῆς θύρας· ἀλλ' ἐκ τοῦ σκοτους δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ αὐτὴν κατὰ πρόσωπον.—Τί κάμνεις ἐδῶ;—ἠρώτησεν αὐτὴν πλησιαζών. Ἐκείνη δὲν ἀπεκρίθη εὐθύς, ἠγέρθη, ἔειπεν κατ' αὐτὸ στήθος μὲ στήθος, καὶ στηρίζουσα ἀφορέτας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων, μετὰ φωνῆς ἠδεις καὶ τόνου, ὡς ὑγιῆς τὰς φρένας, τῷ εἶπε.—Σὲ περιέμενον... ἐκοιμώμενον.—Καὶ δικαί μὲ περιέμενες;—ἠρώτη-

σεν ἐτι ὁ ἀξιωματικὸς ἀποσπώμενος ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ὤμων χειρῶν, αἰτίνες κατερχόμεναι ἐσφιγγάν εὐθύς αὐτοῦ τοὺς βραχίονας.—Διότι θέλω νὰ μένω μαζὺ σου,—ἀπεκρίθη ἐκείνη.—Τί τόνος!—ἐσκέθη ὁ ἀξιωματικὸς,—θὰ ἐλεγέ τις ὅτι εἶνε ὑγιῆς.—Καὶ εὐθύς ἐκβαλὼν τοῦ θυλακίου πυρεῖον, ἤναψε καὶ ἐπλησίασεν αὐτὸ πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Καρμέλας ἵνα ἴδῃ αὐτὴν καλῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ κοῦρασις—διότι περιεφέρετο κατ' ὄλην τὴν ἡμέραν,—καὶ μᾶλλον ὁ βραχὺς ἐκείνος ὕπνος ἀφ' οὗ τότε ἠγείρετο, ἀφαιρέσαντά τοῦ προσώπου τῆς μικρῆς τῆς ἀπείρου καὶ σπασμωδικῆς ἐκείνης ζωηρότητος συνήθους αὐτῆς, καὶ χέοντα τούναντιον ἐκεῖ ὄψιν μαρμαροῦ καὶ μελαγχολίας, καὶ καθίζων αὐτὴν ἀληθῶς γοητευτικὴν, καὶ πᾶν ἄλλο θὰ ἐνόμιζε τις ἢ ὅτι ἦτο τρελλή.

—Ὡ ἀγαπητέ!—διέκοψεν ἡ Καρμέλα μόλις εἶδε φωτισθεῖσαν, τὴν ὄψιν τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ τείνουσα τὸν βραχίονα ἐπειράθη νὰ τῷ σφίγγῃ τὴν παρεῖαν μετὰ τοῦ ἀντιχειρός καὶ δεικτου. Ἐκείνος ἀπεσπᾶσθη ἐκείθεν ὠρμησε πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκλείσε τὴν θύραν.

—Θησαυρέ μου!—ἐκραξεν ἀπαξ ἐτι ἡ Καρμέλα, καὶ χωρὶς οὐδὲν ἕτερον νὰ προσθήσῃ, ἐκάθησεν ἐκ νέου ἐπὶ τῶν βαθμίδων μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τῶν γονάτων κεκλιμένην πρὸς τὸ ἐν μέρος. Ἐν τῇ στάσει ταύτῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπεκοιμήθη.

Εἰσελθὼν καὶ ἀνάψας τὸ φῶς ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὸ ἀντίστροπον μέρος τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ εἶδεν ἐλαφρὸν τύπον ὀκτῶ μικρῶν ὀδόντων, ὅν εἶχεν ἀφήσει ἡ Καρμέλα μὴ ἐπιτυχούσα νὰ φιλήσῃ αὐτήν.—Τί εἶδος ἔρωτος!—εἶπεν ὑψηλοφώνως, καὶ ἀνάψας σιγάρον, ἤρχιζε νὰ περιπατῇ ἀνά τὸ δωμάτιον βιαίως βήμασιν. Ἐπειτα αἴφνης. Ὁ ἀσφῶδ αὐρίου,—εἶπε καὶ ἠλλαξε σκέψεις. Ἐκάθησεν, ἠνοῖξεν ἐν βιβλίον ἀνεγνώσε τινα σελίδα, ἤρχισεν ἐκ νέου περιπατῶν ἀνεγνώσε πάλιν ὀλίγον καὶ ἀπεφάσισε νὰ κατακλιθῆ. Εἶχε σχεδὸν ἐκδυθῆ ὅτε τῷ ἐπῆλθεν ἰδέα τις, ἐκάθησεν ὀλίγον, ἔδραμεν πρὸς τὸ παράθυρον, ἐμήκυνε τὴν χεῖρα ἵνα ἀνοιξῇ αὐτὸ... τὴν ἀπέσυρεν, ἐτίναξε τοὺς ὄμους καὶ ἐπέστρεψεν ἵνα κοιμηθῆ.

Ἐνωρὶς τὴν πρωῖαν τῆς ἐπομένης, ὁ ὑπηρετῶν αὐτὸν, εἰσερχόμενος ἀροποδητὶ ἐν τῷ δωματίῳ, εἶμειν ἐκπληκτος βλέπων αὐτὸν ἐξυπνον ἤδη ἐνῶ κατὰ συνήθειαν δὲν ἐξυπνα μόνος.—Κάτω, εἰς τὴν θύραν, εἶνε ἐκείνη ἡ τρελλή...—εἶπεν ὁ εἰσελθὼν.—Καὶ τί κάμνεις;—Τίποτε· λέγει ὅτι περιμένει τὸν κ. διοικητήν.—

Ὁ ἀξιωματικὸς ἠγωνίσθη νὰ γέλασῃ, ἐνδύθει μετ' ὀλίγον.—Παρατηρήσατε—εἶπε πρὸς τὸν στρατιώτην—ἐὰν ἦνε ἀκόμη ἐκεῖ.—Ὁ στρατιώτης ἠνοῖξε τὸ παράθυρον, παρετήρησε κάτω καὶ ἀπεκρίθη καταφατικῶς.—Τί κάμνεις;—Διασκεδαζεῖ μετὰ τοὺς λίθους.—Παρατηρεῖ ἱπᾶνω;—Ὅχι.—Εἶνε καθαυτὸ πρὸ τῆς θύρας;—Ὅχι· εἰς τὰ πλάγια αὐτῆς.—Ὅθ' ἔδυνθῶ νὰ τὴν ἐκρύψω.—Καὶ ἀπεφάσισεν. Ἄλλ' ὁ ἦχος τῆς σπάθης προὔδωκεν αὐτόν.

—Καλ' ἡμέρα! καλ' ἡμέρα!—ἐκραξεν ἡ νεῆσις πορευομένη εἰς τὴν κλίμακα πρὸς συνάντησιν καὶ πλησιασάσα ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ· ἐκβαλοῦσα δὲ βινόμεκτρον τῷ ἐκράτησε διὰ τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν ἄνωθεν τοῦ σφυροῦ τὸν πόδα, καὶ ἤρχιζε νὰ τῷ ἐκκοιζῇ τὸ ὑπόδημα, ψιθυρίζουσα.—Περίμενε περίμενε, μίαν στιγμὴν, μικρὰν ὑπομονήν· ἀκόμη ὀλίγον, ἰδοὺ, οὕτω τῶρα μάλιστα....

—Καρμέλα!—ἐκραξεν ὁ ἀξιωματικὸς, καὶ ἀποσπᾶσας τὸν πόδα του ἀπὸ τῆς μικρᾶς τῆς χειρὸς, ἀπεμακρύνθη συγκελημένος σχεδὸν τρέχων.

(ἀκολουθεῖ)

Δ. Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΜΕΤΑΣΗ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΩΝ

Ἐκείνη—Ἄχ! εἰπέ μου, μὲ ἀγαπᾶς;

Ἐκείνος—Καὶ ἀμφιβάλλεις;

Ἐκείνη—Ὡ δὲν ἀμφιβάλλω, ἀλλὰ θέλω νὰ ἀκούσω ἀπὸ τοῦ στόματός σου μίαν διαβεβαίωσιν. Ὅρκισου εἰς ὅτι ἔχεις πολυτιμώτερον εἰς τὸν κόσμον, ἢνευ τοῦ ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖς νὰ ζήσης....

Ἐκείνος—Λοιπὸν σοῦ ὀρκίζομαι εἰς τὸν μισθόν μου.

Ἐκείνη—Ὡ ποῖα χαρὰ δι' ἐμὲ νὰ ἦμαι ἡ ἐμπιστος φίλη σου εἰς ὅλας σου τὰς στενοχωρίας, εἰς ὅλας σου τὰς λύπας!

Ἐκείνος—Ἄλλ' ἀγαπητή μου, εὐτυχῶς δὲν ἔχω οὔτε στενοχωρίας οὔτε λύπας.

Ἐκείνη—Ναί, ἀλλ' ὅταν νυμφεῦθώμεν;

ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ

Ἡ ὕπανδρος γυνὴ ὁμοιάζει μὲ ἐπιστολὴν φθίσασαν εἰς τὸν προορισμὸν τῆς.

Ἡ κόρη μὲ ἐπιστολὴν μὴ σταλείσαν ἐτι.

Καὶ τὸ γεροντοκόριτσον μὲ ἐπιστολὴν λησμονηθεῖσαν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ (poste restante).

Ὁδηγὸς σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας λαθῶν γενναῖον φιλοδώρημα πρὸς τινος ταξιδιώτου χωρικοῦ, κίσιως ἐπιστρέψαντος εἰς τὸ χωρίον του, καὶ ἐκφράζων ἐπὶ τούτῳ τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν χωρικὸν τῷ λέγει.

—Εὐχαριστῶ, Κύριε! Καὶ ἐπειδὴ εἴσθε τόσον γενναῖος, θὰ σὲ δώσω μίαν συμβουλὴν ἢ ὅπουτ' ἐλπίζω νὰ σὲ εἶνε ὠφέλιμος. Μὴ ταξιδεύεται ποτέμε τὴν τελευταίαν ἀμαξίαν τοῦ σιδηροδρόμου διότι ἐκείνη πρώτη ὑποφέρει ἐν περιπτώσει κινδύνου.

—Ἡ τελευταία ἀμαξία!... μὰ τότε τί διάβολο θέλουν καὶ τὴν βάζουν;

ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Γλυκεῖα μητέρα τοῦ θεοῦ, τὸ φῶς σου Χύνει κρυφῶς τὸ στήθος μου χαρὰ. Βουβὸς θεωρῶ τὸ οὐράνιο πρόσωπό σου. Κι' εὐθύς λαβθίνας ἡ σκέψι μου φερέα

Ἄχ! νὰ μπορούσα νὰ πωθῶ δικός σου. Μίαν ὥρα μοναχὰ καὶ μιά φορά, Τὰ γίνετα πιστὰ νὰ κλίνω ἐμπρὸς σου. Κι' ἔτσι νὰ πῶ μὲ χεῖλῃ καθαρά

Ἀπόστασα 'ς τὸ ἔρμος μονοπάτι. Εἶν' ἡ ζωὴ μαρτύριο ἀληθινὸ. Κι' ἡ ἀδικία, μοῦ θάμπωστε τὸ μάτι,

Μέρα καὶ νύχτα κλαίω, καὶ πονῶ. Ὡ! δός μου λέγω γῆς, στερεὸ κρεβάτι. Καὶ θυερό γλυκὸ τὸν οὐρανὸν

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ.

Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ

(Ἀλληγορία)

Τῇ δεσποινίδι Δ. Σ.

Σὲ ρημοκλήσει σκοτεινὸ, παντοῦ χορταριασμένο, Χωρὶς καμπάνα καὶ σταυρὸ καὶ μισογκρεμισμένο, Ποῦ μὲν φορά κη' ὁ οὐρανὸς τῶρε κρυφὸ κκαμάρι. Γὰ τὴν πολλὴν του τὴν στολὴν καὶ τὴν περίσσεια χάρη. Ἐξοῦσε ἕνας καλόγερος, κρυφῶ θεοῦ ἀχτίδα, Καρδιά, εἰς λούλουδο χλωμὸ, χωρὶς ὄρασι καὶ ἐλπίδα....

Παντοῦ σκοτάδι ἐφεγγε, φῶς, ὅταν βραδεῖα τοῦ Ἄδη... Καντῆλι δὲν ἀνάδινε... Τούτῃ σωθῆ τὸ λάδι. Καὶ μόνο τᾶτρα ποῦ καὶ ποῦ, περνώντας τῆς σάνιδες, Ἐφώτιζαν τὸν γέροντα μὲ χαμπεραῖς ἀχτίδες. Κι' ἐκεῖνος, ἔρημος, βουβός, μὲ τῆς ἀράχνας μόνου. Καθότανε κι' ἐλόγιζε κάθε στιγμὴν, γιὰ χρόνον...

Μονάχος μεσ' 'ς τὴν ἐρημιὰ, ὅταν πλάκωτε τὸ βράδυ, Χωρὶς ἀνθρώπου συντροφία καὶ γύρω του σκοτάδι, Σὲ κοῦτλα βάζει ξυλινὴ νεράκι γιὰ προσφάτι, Καὶ μίαν σφῆν' ἀπὸ ψωμί κατὰξερη 'ς τὸ πλάι, Καὶ 'ς τοῦ κελλιοῦ τὸ πέτρινο κατῶφι καθισμένος, Λέγει ὀρθὸ λόγια μέσα τοῦ ὀ γέρος θακρυμένους.

Ἐάρνου, γροικῆ ποδοβολή νὰ τρίξῃ μες' εἰς τὰ πειῦκα,
 Ἰῶς τρίζουν τὸ φθινόπωρο τὰ φύλλα ἀπὸ τῆ λεύκα,
 Καὶ ἡ καρδιά του ἀντιχτυπᾷ τ' αὐτὶ του ἀναστηλώνει,
 Καὶ τῆ θολή του τῆ ματιὰ εἰς τὸ τρίξιμο κερρώνει.
 Καὶ κεῖ, μεσ' εἰς τὴν ἀστροφεγγιά, βλέπει ὁ δόλιος ὄπου
 Σὲ φάντασμα ἔξερδαλλε ἴσκιος, κορμὶ ἀνθρώπου

Ἄνατριχιάζει ὁ γέροντας καὶ τρέμει ἡ ψυχὴ του.
 Ὀλόρθος ἀσηκόνεται, ἀφίνει τὸ κελλί του,
 Καὶ με σταυροκοπήματα εἰς τὸ ρημοκκλήσι μπαίνει,
 Κι' ἐμπρὸς εἰς τὴ Μεγαλόκληρη λουφάζει, κι' ἀπομένει.
 Καὶ με λαχτᾶρα ἀδιάκοπη ἀκούει, ποῦ σιμῶνει
 Γερὸ τὸ ποδοβολητό, κι' ἐμπρὸς του νὰ ζυγόνῃ.

«—Τί κάνεις, γέροντα, αὐτοῦ; .. ἐδῶ μεσ' εἰς τὸ σκοτάδι;
 Γιατί δὲν φέγγεις πουθενά; .. Σοῦ ἴσθηκε τὸ λάδι;
 Ἐδιάβαινα περαστικῆ, πηγαίνω εἰς ἄλλους τόπους,
 Πηγαίνω ναῦρω ... ὠϊμέ! ξένους γιὰ με ἀνθρώπους,
 Κι' ἤρθα λιγάκι νὰ σὲ ἰδῶ, νὰ ξαποστάσω ἄλλο.
 Καὶ ὕστερα... νὰ φύγω»

Θεὲ μου, Σὺ ποῦ ἔκαμες μεῖς ἕνα θελήμα Σου
 Γῆ, Οὐρανὸ καὶ Θάλασσα, καὶ τρέμουν εἰς τ' ὄνομά Σου,
 Σὺ, ποῦ ζωὴ καὶ θάνατο μεῖς ἕνα ματιὰ ὀρίζεις,
 Σὺ, τῆ λαχτᾶρα τῆς ψυχῆς τοῦ γέροντα γνωρίζεις,
 Σὺν ἀκουσε φωνὴ γλυκεῖα κόρης ἀγνῆς σιμά του.
 Νὰ λέγῃ τ' ὄνομά του.

Ἦως τρέμει καλαμῶφυλλο σὺν τὸ φασᾶ τᾶγέρι,
 Καὶ σὺν τὸ σκέπουν σύννεφα τῆς γραυγῆς τᾶστέρι,
 Ἦως ὁ λαγὸς καρδιοχτυπᾷ, καὶ λαχταρᾷ τὸ ψάρι,
 Κι' ἡ κόρη σὺν ἰδῆ τὸ νηό, ποῦ ἤρθε νὰ τὴν πάρῃ,
 Ἔτσι κι' ὁ γέροντας μεῖς μιᾶς, σπαρτάρησε, κλονήθη,
 Καὶ ἡ φωνὴ του πνίγηκε εἰς τ' ἀνταριασμένα στήθη.

Πηγαίνει ν' ἀνασηκωθῆ, τρέμει καὶ πέφτει πάλι.
 Κάνει νὰ βγάλει μιὰ φωνή, μὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ βγάλῃ.
 Τὰ γόνατά του τρέμουν, τὰ χέργια του λυθῆκαν,
 Τὰ μάτια του ἴθαμπίσανε, τὰ χεῖλη βουβαθήκαν,
 Κι' ἀπόμεινε ὁ γέροντας τὰ μπρούμυτα, ὁ καυμένος,
 Ἀκίνητος, σὺν πέτρινος, βουβός, σὺν ποθαμμένος.

Τρομάξ' ἡ κόρη, σταματᾷ... Μὴν πέθανε φοβᾶται.
 Κάνει νὰ φύγῃ... δὲν ἔμπορεῖ, κόρης ψυχὴ λυπᾶται.
 Γυρίζει, σκύβει, τοῦ μιλεῖ, κοντὰ τῆς τόνε παίρνει,
 τὸν ραίνει ἄλλο με νερό, σιγὰ τὸν συνεφέρνει,
 Ἐπὶ ὁ γέρος ἀναδεύεται, με πόνο τὴν κυττάζει.
 Δακρῶζει... Καὶ στενάζει.

«—Τί ἔχεις, γέρο; Μὴν πεινᾷς; τί τρέμεις; τί φοβᾷσαι;
 Γιατ' εἶσαι τᾶχα σκοτεινᾶ, μήπως γι' αὐτὸ λυπᾷσαι;

Σήκω, καὶ εἰς τὸ διστάκι μου ἔχω ψωμί καὶ λάδι,
 Καὶ χῶσε εἰς τὸ καντήλι σου, νὰ φύγῃ τὸ σκοτάδι.»
 Κι' ἕνα τῆς δάκρυ φλογερὸ ἀνάδωσε κι' ἔχάθη,
 Κι' ἔλαμψε περισσότερο ἀπὸ φῶς, εἰς τῆς σκοτεινίᾶς τὰ βόθη.

Κι' ἀνασηκώθη ὁ γέροντας, χλωμός, ξεκλονιασμένος,
 Ρίχνει τὸ μάτι του ἄψηλά, καὶ γέρνει δακρυσιμένος.
 «—Γιὰ τίς μου λέγει, ἀκόρη μου, ἐδῶ, τί θέλεις μόνη;»
 Καὶ εἰς τὰ ἀπαλὰ χερᾶκια τῆς τὰ χέργια του ξαμῶνει.
 «—Ποιὸς σ' ἔστειλε νὰ χύσῃς φῶς εἰς τὸ μαῦρό μου καντήλι;
 Νὰ μ' ἀναστήσῃς, σὺν θεός, με τὰ γλυκά σου χεῖλη;»

«—Τί θέλω; Μπῆκα νὰ σταθῶ σὰ μ' ἔπιασε ἡ νύχτα.
 Γιὰ τᾶλλα, γέρο, μὴ ρωτᾷς... Πίσω τὸν ἥλιο ρίχ' τα.
 Ὁ ἀνθρώπος γιὰ βάσανα εἰς τὸν κόσμον ἐγεννήθη,
 Κι' ἀλλοίμονο ποῦχει καρδιά, σὲ πονεμένα στήθη...
 Ποῦ ἤπιε ἀπὸ τὸ πικρὸ ποτήρι τοῦ θανάτου,
 Καὶ τᾶλλου τὰ δεινὰ θαρρεῖ, σὰ νᾶτανε δικά του.»

Παίρνει τὸ λάδι ὁ γέροντας ν' ἀνάψῃ τὸ καντήλι,
 Νὰ ἰδῆ, ποιὰ κόρη τοῦ μιλεῖ, τ' ἀγγελικὰ τὰ χεῖλη...
 Νὰ ἰδῆ ποιὰ κόρη εἶν' αὐτή, ποιᾶς μάννας εἶνε γέννα,
 Ποῦρθε νὰ δώσῃ φῶς, ζωὴ, σὲ χρόνιχα νεκρωμένα;
 Μὰ πρὶν ἀκόμη δώσῃ φῶς, δὲν εἶχε κατανάψῃ,
 Καὶ δὲν ἀκούει πλεῖα μιλιά!...

Παίρνει τὸ φῶς ὁ γέροντας, καὶ με βαθειὰ τρεμοῦλα,
 Γυρίζει τοῦ ρημοκκλήσιου τὰ κατατόπια οὐλα,
 Τρέχει ὅπ' ἀκούσῃ τρίξιμο καὶ ἴσκιον νὰ σαλεύῃ,
 Καὶ μ' ὄλη τὴν τρεμοῦλά του, παντοῦ τῆνε γυρεύει.
 Θέλει: νὰ κρᾶξῃ... Δὲν ἔμπορεῖ ἢ ἀπελπισιὰ τὸν πνίγει...
 Ἡ κόρη εἶχε φύγῃ.....

Τρέμει, δὲ ξέρει τί νὰ πῆ, δὲ ξέρει ποῦ νὰ πάη,
 Σκασίξει ὁ νοῦς του, σταματᾷ... βαρεῖα καρδιοχτυπᾷ.
 Γιὰ νᾶμπη μέσα εἰς τὸ κελλί φοβᾶται, ἀνηρέμειται,
 Καὶ σὺν ἀκούῃ τῆ φωνῆ πῶς ἔρχεται, ἔξαρπνεται.
 Ζαλιζεται ὁ δύστυχος καὶ ἔξαρπνεται πέφτει κάτω,
 Καὶ χύνεται τριγύρω του μαυρίλα τοῦ θανάτου.....

Ἐθάμπτωσαν τὰ μάτια του, σκοτεινίχσε τὸ φῶς του,
 Κι' οἱ τοῖχοι τοῦ ρημοκκλήσιου στριφογυρίζουν ἔμπρὸς του,
 Θωρεῖ νὰ μισοσβύνεται τοῦ καντήλιου ἡ ἀχτίδα,
 Ἡ ἀχτίδα, ποῦ τὴν θάρρηψε παντοτεινὴ ἐλπίδα...
 Γέρνει τῆ μαῦρη του ματιὰ, κι' ἐκαίνη τρεμοσβύνει,
 Καὶ με τοῦ γέρου τὴν ψυχὴ τὸν κόσμον σὰς, ἀφίνει.....

Ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς Φρεαττύας

Ὀκτωβρίῳ 1890.

Σ. Δ. Α. Τὸ ἀνωτέρω ποίημα ἀναδημοσιεύομεν ὡς ἔλλι-
 πῶς δημοσιευθὲν ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλάδιῳ.